

Basisdocument Groninger Verdien Model 2024

Opbouw maatlatten:

0. Algemene voorwaarden
1. Dialoog
2. GVM maatlat Ammoniak
3. GVM Maatlat Dierenwelzijn
4. GVM maatlat Diergezondheid
5. GVM Klimaatlat
6. GVM Brandveiligheid
7. GVM maatlat Kennisontwikkeling
8. GVM maatlat Omgevingsgerichtheid
9. GVM maatlat Natuur & Landschap
10. GVM maatlat Grondgebondenheid en kringloop

Bijlagen

- Bijlage 1 toelichting stroefheidmeting betonvloeren
- Bijlage 2 Voorbeeld Vuile schone weg
- Bijlage 3 daglichttoetreding
- Bijlage 4 eisen testen van energiegebruik van melkkoelmachine bij Klimaat maatregel 3 (Energiezuinige koelinstallatie, verbruik minder dan 13 kWh per 1000 liter melk)
- Bijlage 5 meetvoorwaarden voorkoeler bij Klimaat maatregel 5 (voorkoeling melk tot maximaal 5°C boven temperatuur ingaand koelwater)
- Bijlage 6 meetprotocol energiezuinige AMS (criterium 4 klimaatlat MDV melkvee)

0. Algemene voorwaarden

Het Groninger Verdien Model moet de landbouwsector stimuleren om inspanningen te verrichten die de landbouw in Groningen sterker, het landschap mooier en schoner en de betrokkenheid tussen de sector en de omgeving actiever maken. Als deze inspanningen geleverd worden, staat daar iets tegenover: de ondernemer krijgt ruimte voor bedrijfsuitbreiding. Of andersom: als de inspanning niet geleverd wordt, is uitbreiding van het bouwblok boven 2 hectare (en tot maximaal 4 hectare) niet mogelijk.

Uitleg over aanvraag van GVM

Certificatie van het GVM geschiedt middels onderstaande stappen:

- Het proces start bij de agrarisch ondernemer die een uitbreiding voorbereidt. Hij meldt zich bij de gemeente, die hem informeert over de procedure. Als de gemeente uitbreiding boven 2 hectare uitsluit, stopt het proces. Als de gemeente uitbreiding boven 2 hectare toestaat, onder voorwaarde dat het GVM toegepast wordt, dan kan het proces starten.
- De gemeente informeert de provincie. De provincie maakt een procesbegeleider vrij. Deze procesbegeleider heeft een onafhankelijke positie en houdt toezicht op de voortgang van het proces en bewaakt de gemaakte afspraken. De procesbegeleider neemt contact op met de initiatiefnemer, bespreekt de ideeën van deze ondernemer, het beoogde tijdpad en informeert hem/haar over het GVM, inclusief de Maatwerkbenadering. Naast de procesbegeleider zijn er vanuit diverse instanties deskundigen betrokken.
- De ondernemer start de planvorming en oriënteert zich op de GVM maatlatten. De gemeente start het keukentafelgesprek. Afhankelijk van de aangevraagde ontwikkelings-/bouwplannen zijn alle of een aantal GVM maatlatten van toepassing. Hieronder wordt een overzicht weergegeven aan welke GVM maatlatten voldaan moet worden.

 Groninger Verdienmodel	nieuwe stal	aanbouw stal	bouw jongveestal	nieuwbouw stal grondgebonden sector (paarden, voor schapen vraagt dit maatwerk)	Nieuwe ontwikkelingen anders dan stallenbouw (bijvoorbeeld duurzame energie voorzieningen, wateropslag, bedrijfswoning en/of gebouwen voor neventakken, mest- en voeropslagen)
Dialogo	B	B	B	B	B
Ammoniak	S	A	nvt	S	X
Dierenwelzijn	S	A	vraagt maatwerk	S	X
Diergezondheid	S	A	vraagt maatwerk	S	X
Klimaatlat	S	A	vraagt maatwerk	S	X
Brandveiligheid	S	A/S	S	S	X
Kennisontwikkeling	B	B	B	B	B
Omgevingsgerichtheid	B	B	B	B	B
Natuur & landschap	B	B	B	B	B
Kringlopen	B	B	B	B	B
Grondgebondenheid	B	B	B	B	B
Toelichting afkortingen	B = Bedrijf	S = Stal	A = Aanbouw		

- d) Op enig moment kan de GVM-balans worden opgemaakt en meldt de ondernemer zich bij een erkende certificatie instelling(CI) voor een GVM stal ontwerpinspectie. De CI voert de inspectie uit voor het ontwerp GVM certificaat op basis van onderstaande documenten:
- o een kopie van de offerte(s) voor de aanschaf en bouw (de offertes hoeven nog niet ondertekend te zijn, maar dienen wel overeen te komen met de geplande bouw);
 - o een kopie van de (aanvraag van de) volledige omgevingsvergunning of indien van toepassing van de ondertekende melding in kader van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit).;
 - o een gedetailleerde tekening van de nieuw te ontwikkelen bouw;
 - o lijst waarop staat aangegeven welke (en hoeveel) punten er op de maatlatten worden behaald, onderbouwd met offertes en tekeningen. Maatregelen die de ondernemer voornemens is toe te passen, maar waarbij geen onderbouwende offertes aanwezig zijn worden middels een modelverklaring vastgelegd. De ondernemer verklaart door ondertekening van de GVM- 'modelverklaring' dat hij van plan is de bouw zoals in de verklaring staat aangegeven te gaan uitvoeren.
- e) Na het behalen van het ontwerp GVM certificaat kan de gemeente overgaan tot aanpassing van het bestemmingsplan. De procesbegeleider blijft ook bij het realisatieproces betrokken.
- f) Na oplevering van de gemelde bouw dient het definitieve GVM certificaat te worden behaald. Het oplevermoment met de oplever-inspectie (voor het definitieve GVM certificaat) is voor de procesbegeleider een belangrijk moment. De certificatie instelling zal voor dit definitief GVM certificaat een administratieve en fysieke inspectie uitvoeren. De bouw wordt getoetst op het certificatieschema dat geldig was bij aanmelding van de bouw en derhalve is dit het certificatieschema dat van toepassing was bij het ontwerp GVM certificaat. Het is toegestaan dat de uiteindelijke bouw op onderdelen afwijkt van de situatie waarvoor het ontwerp GVM certificaat is verkregen, maar ook in deze gewijzigde situatie moeten voldoende punten worden behaald.

Vragen

Interpretatievragen betreffende de criteria kunnen worden voorgelegd via een daartoe nader te bepalen contactpersoon.

Definities:

Stal:	een gebouw dat bestemd is voor de huisvesting van dieren, in een stal kunnen meerdere afdelingen voorkomen.
Hok:	een afgescheiden ruimte in een afdeling/stal waarbij de dieren uit verschillende hokken niet bij elkaar kunnen komen.
Grond./vloeropp:	oppervlak van de afdeling inclusief voergang en werkpaden.
Diersoort:	onder diersoorten worden bijvoorbeeld runderen, kippen, paarden en varkens gerekend.

Korte toelichting op de inspectie

Voor de maatlatten wordt voor het ontwerp GVM certificaat op basis van offertes, bouwtekeningen, etc. beoordeeld hoeveel punten behaald worden. Eventueel kunnen hier ter verduidelijking detailtekeningen worden gevraagd. Voor het stalcertificaat wordt na oplevering van de stal tijdens een bedrijfsbezoek met een fysieke inspectie getoetst aan welke maatregelen daadwerkelijk is voldaan en hoeveel punten er worden behaald. Bij certificatie is de slechtst scorende situatie leidend. Bijvoorbeeld bij meerdere hokoppervlaktes zal de laagst scorende tellen.

1. Randvoorwaarde Dialoog

Er worden inspanningen gevraagd van de ondernemer om zijn omgeving bij de planvorming en uitwerking te betrekken, omwonenden te informeren en hen de gelegenheid te geven om te reageren. Aan de hand van een vragenlijst wordt getoetst of de ondernemer zorgvuldig en gericht de dialoog met zijn omgeving is aangegaan en daarmee voldoet aan deze randvoorwaarde van het GVM. Deze criteria worden niet opnieuw gecontroleerd bij continuering van het certificaat.

1. Dialoog				
	Maatregel	Vraag	Antwoord	Controlerichtlijn
1	Informatie-bijeenkomst oriëntatie	Tijdens de idee-fase (dus voorafgaand aan het uitwerken van het plan voor uitbreiding) hebt u gesproken met direct betrokkenen uit de nabije omgeving. Bv met uw burens binnen een straal van circa 500 m (afzonderlijk of in een bijeenkomst) besproken dat u uw bedrijf in de nabije toekomst wilt gaan uitbreiden? Hiervan is een kort verslag gemaakt	ja/nee	Verslag, evt uitnodiging bijeenkomst
2	Wensen omgeving	U hebt deze burens gevraagd naar eventuele aandachtspunten van hun kant (zorgen, wensen of verwachtingen). Deze punten zijn in een verslag opgenomen.	ja/nee	Verslag
3	Informatie-bijeenkomst definitief plan	U gaat een informatiebijeenkomst organiseren voor burens en aanwonenden (bv. met uw burens binnen een straal van circa 500 m) waarin u de definitieve uitwerking van uw plan heeft toegelicht en op vragen van omwonenden bent ingegaan. Hiervan is een kort verslag gemaakt + genodigden & presentielijst.	ja/nee	Uitnodiging/verslag/presentielijst aanwezig
4	Info voortgang	U gaat tijdens de vergunningenprocedure en bouw aanwonenden van de planning en voortgang op de hoogte houden. Bijvoorbeeld via uw website of via (mail)berichten.	ja/nee	Website/ (mail)berichten
5	Bezichtiging	U gaat voor uw burens en omwonenden na de bouw een bezichtiging van de nieuwe stal organiseren/houden.	ja/nee	Uitnodiging/verslag/beeldmateriaal
		Randvoorwaardelijk voor GVM Tenminste 3x ja	Ja/nee	Zie bovenstaand.

2. GVM maatlat Ammoniak

Deze maatlat is overgenomen uit de MDV methode (2024)

RAV-nr	Beschrijving	Punten	Controlerichtlijn
A 1.1	grupstal met drijfmest, emitterend mestoppervlak van grup en kelder max. 1,2 m2 per koe (Groen Label BB 93.06.009)	Niet toegestaan	De controle na oplevering van de stal van de ammoniakmaatlat geschiedt administratief op basis van de vergunningen. Visueel wordt gekeken of het type stal op de vergunning overeenkomt met de werkelijke situatie. Bijvoorbeeld of de luchtwassers aanwezig zijn, er mestbanden aanwezig zijn of dat er sprake is van een nageschakelde techniek. Waar van toepassing voor de puntenberekening dient gecontroleerd te worden middels meting, specificatie en/of meetrapporten of (de onderdelen van) installaties aan de vereiste capaciteit voldoen.
A 1.2	loopstal met hellende vloer en giergoot of met roostervloer; beide met spoelsysteem (BWL 2001.28.V1)	22	
A 1.3	loopstal met hellende vloer en giergoot; max. 3 m2 mestbesmeurd oppervlak per koe (Groen Label BB 93.03.003V1; BB 93.03.003/A 93.04.004V1; BB 93.03.003/B 93.04.005V1; BB 93.03.003/C 93.04.006V1; BB 93.03.003/D 94.06.020V1)	22	
A 1.4	loopstal met hellende vloer en spoelsysteem; max. 3,75 m2 mestbesmeurd oppervlak per koe (Groen Label BB 94.02.015V1)	29	
A 1.5	loopstal met sleufvloer en mestschuif (BWL 2010.24.V7)	9	
A.1.6	ligboxenstal met dichte hellende vloer, met profilering, met snelle gierafvoer met mestschuif (BWL 2009.11.V6)	15	
A.1.7	ligboxenstal met dichte hellende vloer, met rubbertoplaag, met snelle gierafvoer met mestschuif (BWL 2009.22.V6)	15	
A 1.8	ligboxenstal met sleufvloer met noppen en mestschuif (BWL 2010.14.V6)	9	
A. 1.9	ligboxenstal met roostervloer voorzien van een bolle rubber toplaag en afdichtflappen in de roosterspleten, met mestschuif (BWL 2010.30.V6)28 (11/4/17)	54	
A 1.10	ligboxenstal met roostervloer voorzien van een bolle rubber toplaag, met mestschuif (BWL 2010.31.V6)	46	
A 1.11	ligboxenstal met geprofileerde vlakke vloer met hellende sleuven, regelmatige mestafstorten en met een mestschuif (BWL 2010.32.V5)28(19/7/18)	9	
A. 1.12	ligboxenstal met geprofileerde vlakke vloer met hellende sleuven, regelmatige mestafstorten en mestschuif (BWL 2010.33.V6)28(19/7/18)	6	
A. 1.13	ligboxenstal met roostervloer voorzien van cassettes in de roosterspleten en mestschuif (BWL 2010.34.V10)	54	
A. 1.14	ligboxenstal met geprofileerde vlakke vloer met hellende sleuven, regelmatige mestafstorten voorzien van afdichtflappen, met mestschuif (BWL 2010.35.V8)	46	
A. 1.15	ligboxenstal met geprofileerde vlakke vloer met hellende sleuven, regelmatige mestafstorten voorzien van emissiereductiekleppen en met mestschuif (BWL 2010.36.V6) 28(19/7/18)	21	
A. 1.16	ligboxenstal met V-vormige vloer van gietasfalt in combinatie met een gierafvoerbuis en met mestschuif (BWL 2012.01.V4)28(19/7/18)	10	
A. 1.17	mechanisch geventileerde stal met een chemisch luchtwassysteem (BWL 2012.02.V4) 28(19/7/18)	61	
A. 1.18	ligboxenstal met V-vormige vloer van geprofileerde vloerelementen in combinatie met een gierafvoerbuis en met mestschuif (BWL 2012.04.V5)	38	
A. 1.19	ligboxenstal met roostervloer met hellende groeven of hellend gelegd, voorzien van afdichtkleppen in de roosterspleten en met mestschuif (BWL 2012.05.V5)	15	
A 1.20	ligboxenstal met vloer voorzien van perforaties en hellende profilering en mestschuif (BWL 2012.08.V3) 28(06/05/20)	22	
A 1.21	ligboxenstal met vlakke vloerplaten met tegelprofiel, hellende sleuven en regelmatige mestafstorten voorzien van afdichtflappen of -kleppen en mestschuif (BWL 2013.01.V4)	46	
A.1.22	ligboxenstal met sleufvloer en mestschuif en in de doorsteeken, wachtruimte en doorlopen een roostervloer met bolle rubber toplaag voorzien van afdichtflappen in de roosterspleten (BWL 2013.03.V3)	15	
A.1.23	ligboxenstal met geprofileerde vloerplaten met sterk hellende langssleuven met urineafvoergat en hellende dwarsgroeven, aaneengesloten gelegd of gescheiden door mestafstorten voorzien van emissiereductiekleppen, met mestschuif (BWL 2013.04.V6)	54	

A.1.24	ligiboxenstal met vloer met sterk hellende langssleuven, de vloerplaten aaneengesloten gelegd of gescheiden door mestafstorten voorzien van afdichtflappen, met mestschuif (BWL 2013.05.V5)	46
A.1.25	ligiboxenstal met vlakke vloer, voorzien van geprofileerde rubber matten met een hellend profiel naar regelmatige mestafstorten voorzien van afdichtflappen, met mestschuif (BWL 2013.06.V3) 28(06/05/20)	21
A.1.26	ligiboxenstal met hellende V-vormige vloer, voorzien van geprofileerde rubber matten, met centrale giergoot en mestschuif (BWL 2013.07.V4)	38
A 1.27	ligiboxenstal met roostervloer met hellende groeven of hellend gelegd, voorzien van afdichtkleppen in de roosterspleten, met mestschuif en vernevelsysteem (BWL 2014.02.V4)	38
A 1.28	Ligboxenstal met roostervloer, voorzien van rubber matten en composiet nokken met een hellend profiel, kunststofcassettes met kleppen in de roosterspleten en met mestschuif (BWL 2015.05.V2)	54
A 1.29	Ligboxenstal met geprofileerde hellende vloer met holtes voor gieropvang en -afvoer aan de zijkant en met mestschuif (BWL 2015.06.V2) 28 (5/12/18)	24
A 1.30	ligiboxenstal voorzien van bolle rubberen matten (ca.7% afschot) op betonnen roosters (BWL 2017.06.V3)	38
A 1.31	ligiboxenstal met sleufvloer met dichte hellende vloer met geprofileerde rubber tegels, met mestschuif (BWL 2018.02.V2)19	38
A 1.32	ligiboxenstal met vlakke betonnen vloerplaten met sleuven, voorzien van profiel met 1% hellende groeven richting een centrale giergoot met giergaten en mestverwijdering (BWL 2018.03.V2)28(01/12/22)	31
A 1.33	Ligboxenstal met vlakke vloer, voorzien van rubberen sleufvloer met 3% hellende langssleuven en geprofileerd rubber (hellende V-vorm)met groeven en nopjes tussen de langssleuven, met mestschuif (BWL 2018.06.V1)19	46
A 1.34	ligiboxenstal met dichte gegroefde vloer met rubber matten met hellend profiel, aangebrachte composietnokken met een mestschuif met vingers (BWL 2018.07.V1)19	31
A 1.35	ligiboxenstal met vlakke vloer voorzien van rubberen sleufvloer, met vlakke langssleuven en geprofileerd rubber (hellende V-vorm) met groeven en nopjes tussen de langssleuven, met vingermestschuif (BWL 2019.01.V1) 19	38
A 1.36	Ligboxenstal met urine-opvangstation (BWL 2021.05) 19	38
A 1.37	Ligboxenstal met een indrukbare drainerende loopvloer voorzien van een mestschuif, de urine en mest worden direct gescheiden en apart opgeslagen (BWL 2021.06) 19	54
A 1.38	Ligboxenstal voorzien van geprofileerde rubberen oplegmatten met ruitprofiel onder 2% afschot naar een centrale giergoot en frequente mestverwijdering met vaste mestschuif (BWL 2021.07) 19	38
A 1.39	Natuurlijk geventileerde ligboxenstal met een roostervloer voorzien van inlays met urineafvoergaatjes in de roosterspleten, frequent bevochtigen en schoonzuigen van de vloer door een mestverzamelrobot en een mechanische kelderluchtafzuiging met een chemisch luchtwassysteem (95% emissiereductie) (BWL 2021.08.V1)	69
A 1.40	ligiboxenstal met V-vormige vloer van geprofileerde vloerelementen in een helling van 3,5% in combinatie met een gierafvoerbuis en mestschuif (BWL 2022.01) 19	52
A.1.100	overige huisvestingssystemen	nvt
A.1.100.2	Permanent opstallen	wettelijk niet toegestaan
	Anders, te weten een bijzondere emissiefactor volgens de proefstalregeling Rav	..

3. Maatlat GVM Dierenwelzijn

Deze maatlat is overgenomen van de MDV (2024)

Verplichte eisen certificatie dierenwelzijn:		
	<i>Verplichte eis certificatie (met eventuele verwijzing naar criterium in thema maatlat)</i>	<i>Beoordelingsrichtlijn voor ontwerp en definitief certificaat</i>
I	<p>Dierenwelzijn</p> <p>Criterium 1: minimale loopruimte minimaal 5 m²</p> <p>Criterium 2: Vrije breedte achter het voerhek bij instap eerste rij ligboxen richting het voerhek minimaal 4,00 meter (bij eerste rij ligboxen met kop richting voerhek minimaal 3,50 meter)</p> <p>Criterium 3: loopruimte tussen de dubbele boxenrij minimaal 4,00 meter (bij enkele boxrij en wand minimaal 3,00 meter)</p> <p>Criterium 5 Aantal doorsteken van liggedeelte naar voerhek: ≥ 1 per 16,5 m</p> <p>Criterium 7: Weidegang (exclusief de weidegang voorzieningen)</p> <p>Criterium 8: Vloeruitvoering met rubber toplaag of vrijloopstal met ingestrooide loopvloer (8 m² per dier)</p> <p>Criterium 10: ligboxpakket 1 met aanvulling van pakket 2 (breder ligbed) of pakket 3 (langer ligbed).</p> <p>Criterium 11: Uitvoering ligplek dmv matras, waterbed of dik ingestrooide ligbox.</p> <p>Criterium 12: Goed en eenvoudig reinigbare drinkwatervoorziening</p> <p>Criterium 14: Vreetplaatsbreedte 75 cm per dier en minimaal 1 vreetplaats per dier</p> <p>Criterium 18 of criterium 19: Dakisolatie (Rc-waarde minstens 2,0) of een maatregel tegen hittestress.</p> <p>Criterium 20: Stalvolume minimaal 40 m³ per dierplaats</p> <p>Criterium 21: Daglichttoetreding minimaal 20% van vloeropervlak</p> <p>Criterium 23: Roterende rugborstel</p> <p>Criterium 24: Ingestrooide afkalfstal</p> <p>Criterium 25: Ingestrooide ziekenstal</p> <p>Indien er gekozen wordt voor een vrijloopstal en er voldaan wordt aan criterium 4 vervallen de verplichte eisen voor criterium 1, 2, 3, 5, 10 en 11. Voor deze criteria kunnen wel punten behaald worden. Bij een aantal van deze criteria wordt automatisch het hoogste aantal punten gescoord omdat er geen ligboxen aanwezig zijn in de stal.</p>	Zie beoordelingsrichtlijn bij criteria
II	<p>Aanvullende dierenwelzijn eisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is geen grupstal of aanbindsysteem aanwezig - De stal is natuurlijk geventileerd - Er mogen geen doodlopende uiteinden in de gang aanwezig zijn - De hoogte van het voerhek is minimaal 160 cm gemeten vanaf de onderkant van de bovenbuis (voor kleine rassen met een schofthoogte van maximaal 1,40 m is de minimale hoogte van het voerhek 1,45m) - Minimale vreetplaatsbreedte jongvee 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of er geen aanbindsysteem als permanente huisvesting aanwezig is. - Controleer of de stal natuurlijk geventileerd wordt - Controleer of er geen doodlopende uiteinden in de stal aanwezig zijn - Meet de hoogte van het voerhek op de op het oog laagste plek.

<ul style="list-style-type: none"> • 45 cm voor dieren van 4 tot 12 maanden • 50 cm voor dieren van 12 tot 18 maanden - Jongvee (inclusief kalveren) gehouden in groepen en droge koeien moeten een schuurvoorziening hebben, dit mag een vaste borstel zijn. - Jongvee krijgt minstens 100 dagen* weidegang in hun eerste twee levensjaren - Jongvee (vanaf 6 maanden leeftijd en in groep ≥ 10 dieren) en droge koeien: per groep dieren zijn minimaal 2 drinkpunten aanwezig. - De ligruimte voor jongvee (vanaf 4 maanden) bestaat uit zacht indrukbaar materiaal. - Kalveren vanaf de leeftijd van maximaal 14 dagen tot minimaal 4 maanden worden gehouden in groepen op strooisel. EN Het strohok heeft een minimale oppervlakte van 3,0 m² per dier en vanaf 4 maanden tot en met 8 maanden komt daar elke maand 1 m² bovenop - Jongvee mag vanaf een leeftijd van vier maanden gehouden worden in een ligboxenstal met minimaal 1 ligbox per dier. Minimale ligboxafmeting jongvee (l x b x h): <ul style="list-style-type: none"> • Dieren 4 tot 12 maanden: 180 x 80 x 85 cm • Dieren 12 tot 18 maanden: 200 x 90 x 95 cm 	<ul style="list-style-type: none"> - Meet met een steekproef van minimaal 1 vreetplaats per type voerhek (de op het oog kleinste). - Controleer aanwezigheid van schuurvoorziening in ieder groepsverblijf. - Controleer weideganglogboek jongvee - Controleer aanwezigheid van drinkpunten in ieder groepsverblijf - Controleer het materiaal in de ligruimte - Controleer of er voldoende oppervlak per kalf beschikbaar is. Meet minimaal 1 strohok en controleer of deze overdekt is en droog strooisel aanwezig is. - Controleer of er voldoende jongveeplaatsen zijn (minimaal 1 ligplaats per dier). Meet minimaal 1 ligbox (de op het oog kleinste).
---	---

	Criterium	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
1	<p>Loopruimte binnen de stal (exclusief ligboxen): $\geq 5 \text{ m}^2 < 10 \text{ m}^2$ Loopruimte binnen $\geq 10 \text{ m}^2$ loopruimte binnen</p> <p>(permanente leefruimte melkkoeien excl. tijdelijke verblijfruimten zoals wachtruimte en ziekenboeg) Opmerking: Maatregelen die het emitterend oppervlak vergroten kunnen een negatieve impact hebben op de uitstoot van ammoniak- en fijnstofemissie. Mogelijke opties om dit te compenseren, bijvoorbeeld door toepassing van extra ammoniak- en fijnstofreducerende maatregelen, zijn in de betreffende maatlatten opgenomen.</p>	5 10	Administratieve controle op basis van het aantal dieren in de vergunning/melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit). Een ingestrooide ligruimte scoort zowel bij loopruimte als bij ligruimte.	Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is of bereken administratief en meet één ruimte na.
2	<p>Vrije breedte loopgang achter voerhek: $\geq 3,50 < 3,75 \text{ m}$ $\geq 3,75 < 4,00 \text{ m}$ $\geq 4,00 \text{ m}$</p> <p>(De breedte van de voerstoep mag meegerekend worden. Er mogen geen obstakels in de volledige breedte van de gang <u>achter de voerplaatsen</u> in het voerhek worden geplaatst. Bij het plaatsen van een obstakel dient bovenop de vereiste vrije breedte tenminste 0,70 m. extra vrije breedte achter het voerhek wordt gerealiseerd. Objecten die zich aan het eind van een loopgang bevinden waar geen sprake is van hinder voor elkaar passerende dieren, wordt dit niet als een obstakel gerekend.)</p>	3 6 9	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan (uitgaande van minst gunstige situatie/afmeting)	Meet horizontale ruimte achter het voerhek op smalste plaats.
3	Breedte loopgang tussen ligboxen of tussen ligboxen en wand $\geq 3,00 \text{ m}$	6	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is	Meet horizontale ruimte tussen de ligboxen of tussen ligbox en

	Criterium	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	(Er mogen geen obstakels in de volledige breedte van de loopgang tussen ligboxen of tussen ligboxen en wand worden geplaatst. Bij het plaatsen van een obstakel dient bovenop de vereiste vrije breedte tenminste 0,70 m. extra breedte tussen ligboxen of tussen ligboxen en wand worden gerealiseerd. Objecten die zich aan het eind van een loopgang bevinden waar geen sprake is van hinder voor elkaar passerende dieren, wordt dit niet als een obstakel gerekend.)		voldaan (uitgaande van minst gunstige situatie/afmeting)	muur op de voor het oog smalste punt. Indien meerdere breedtes voorkomen wordt de kleinste breedte als uitgangspunt genomen voor de puntentoekening.
4	Ingestrooide, open ligruimte (bijv. pot- of strooiselstal, deels te beschouwen als ligplaats, deels als loopruimte); $\geq 10 \text{ m}^2$ per dier Om punten voor dit onderdeel te behalen, dient de strooiselopslag (brandveiligheid criterium 6) en de ingestrooide ruimte (brandveiligheid criterium 14) brandveilig uitgevoerd te worden. Opmerkingen: Deze maatregel heeft een negatieve impact op de uitstoot van ammoniak- en fijnstofemissie. Mogelijke opties om dit te compenseren, bijvoorbeeld door toepassing van extra ammoniak- en fijnstofreducerende maatregelen, zijn in de betreffende maatlatten opgenomen.	6	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan (uitgaande van minst gunstige situatie/afmeting).	Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is of bereken administratief en meet één ruimte na.
5	Aantal doorsteken van liggedeelte naar voerhek: ≥ 1 per 16,5 m ligboxbreedte, mits vlak en op gelijke hoogte als de loopgangen (eventuele voerboxen in de ligboxrij worden meegeteld. Bij ontbreken van ligboxen kan aan dit criterium worden voldaan.)	1	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan.	Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is meet de op het oog langste ligboxenrij na.
6	Vrije breedte doorsteken van liggedeelte naar voerhek: Zonder obstakels zoals waterbak, laadstation mestrobot of rugborstel in doorsteek: $\geq 2,20 \text{ m}$, mits vlak en gelijke hoogte als loopgangen Of In alle andere gevallen: $\geq 2,90 \text{ m}$, mits vlak en gelijke hoogte als loopgangen (Indien meerdere breedtes voorkomen: kleinste breedte nemen. Voor deze maatregel is altijd maar 1 punt te behalen voor de gehele stal)	1 1	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan.	Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is meet het op het oog smalste punt.
7	'met weidegang' Voor het MDV-stalcertificaat melkveestal 'met weidegang' moet worden voldaan aan de aanvullende verplichte randvoorwaarden: - Weidegang moet zijn opgenomen in de melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit) of vergunning op grond van de Natura 2000-activiteit (voorheen Wet natuurbescherming). - Weidegang moet voldoen aan de criteria voor Weidemelk van Stichting Weidemelk of een door het College van deskundigen van SMK erkend vergelijkbaar certificatiesysteem (tenminste 120 dagen, 6 uur weidegang of flexibele weidegang minimaal 120 dagen, minimaal 720 uur, voor alle melkkoeien). - De benodigde infrastructuur om weidegang mogelijk te maken is aanwezig. Het gaat hierbij om voldoende huiskavel (maximaal 10 melkkoeien/ha), drinkwatervoorzieningen in alle weidepercelen en aanwezigheid veekerende voorzieningen aan tenminste de buitenzijde van de weidepercelen.	B Verplicht voor 'met weidegang'	Controleer administratief of aan de randvoorwaarden van een MDV-stal 'met weidegang' kan worden voldaan: Controleer administratief of weidegang in de vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit) is opgenomen. Toets of de schriftelijke verklaring van de melkveehouder dat het bedrijf aan weidegang zal (blijven) voldoen.	Controleer administratief of weidegang in de vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit) is opgenomen. Controleer administratief op deelname aan 'Weidemelk' door recente factuur melklevering of bewijs deelname via digitaal systeem zuivelketen. Bereken of de huiskavel groot genoeg is.

	Criterium	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	<ul style="list-style-type: none"> - Bij toepassing van een AMS is een weideselectiepoort aanwezig. - Voor de code MDV-melkveestal 'met weidegang' wordt middels een jaar houderij met een weidegangsseizoen gemeten/aangetoond dat het bij de betreffende stal weidegang (minimaal 120 dagen/6 uur) weidegang is gerealiseerd. De ondernemer dient een opleveringsverklaring uiterlijk twee weken na ingebruikname van de stal per post of e-mail naar de certificatie instelling te sturen. De opleveringsverklaring wordt gebruikt om de datum van de start van het toetsingsjaar voor weidegang vast te stellen. <p>Weidegang voorzieningen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Automatische selectiepoort met toegang tot (het kavelpad naar) de weide direct na de melkrobot en/of uitgang van de stal - Aanwezigheid permanente veekerende voorzieningen aan tenminste buitenzijde van de weidepercelen - Weideborstel (roterende borstel in weide. werkt op zonne-energie) 	<p>4</p> <p>3</p> <p>1</p>	<p>Toets administratief of voorzieningen worden gerealiseerd.</p>	<p>Controleer fysiek op aanwezigheid huiskavel, ligging percelen, routing naar de huiskavel (deuren, kavelpaden), aanwezigheid veekerende voorzieningen, drinkwatervoorzieningen en waar eventuele weidepoort bij stallen waarbij gemolken wordt met een AMS.</p> <p>Controleer fysiek of voorzieningen aanwezig zijn.</p>
8	<p>Uitvoering vloertype:</p> <p>Vloer in loopgang uitgevoerd in beton met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlakke, dichte betonnen loopvloer zonder profiel; - Sleufvloer met sleuven in de lengterichting van een dichte vloer - Roostervloer met betonbalken met mestspalten ertussen; - Vlakke of hellende, dichte betonnen loopvloer met profiel (geprofileerd loopvlak) - Sleufvloer met sleuven in de lengterichting van een dichte vloer én voorzien van een dichte rubber strook (minimale breedte 60 cm) ter hoogte van de achterpoten van de vretende koeien en tenminste in alle loopgangen achter het voerhek <p>- Een roostervloer van beton gecombineerd met rubber bij de mestspalten of dichte geprofileerde betonvloer gecombineerd met evenredig over de dichte vloer verdeelde rubberen loopvlakken (moet voldoen aan stroefheidseis van beton en indrukbaarheids van vervormbare rubberen toplaag)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vervormbare (zachte, indrukbare) toplaag (bv rubber), minimaal 16 mm dik met blijvende elasticiteit en ≥ 3 mm indrukbaar bij belasting 2000 N/ 75cm² (DLG-testrapport)(het materiaal moet blijvend aansluiten op het beton en de mestspalten in rubber en beton moeten overeenkomen (grootte en plaats)) <ul style="list-style-type: none"> - Een prefabvloer moet voldoen aan het KOMO keurmerk of aan de BRL 2812. - Nieuwe betonvloeren stroefheid: minimaal 63 Leroux of FSC2000 waarde van 0,60. Bestaande vloeren (vloer niet vervangen tijdens verbouw) minimaal 45 Leroux of een FSC2000 waarde van 0,60. (Kleine vloeroppervlaktes met andere functies, zoals de voerstoep, dienen wel te voldoen aan de stroefheid, maar hoeven niet separaat gemeten te worden) <p>het voldoen aan de mate van stroefheid wordt vastgesteld door fysiek beoordelen van de stroefheid van de vloer , of een certificaat waaruit blijkt dat de vloer aan de Leroux of FSC waarde voldoet. (zie bijlage 1)</p>	<p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>5</p> <p>10</p> <p>10</p>	<p>Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan (uitgaande van minst gunstige vloertype).</p> <p>Controleer stroefheidseis administratief via een offerte inclusief verklaring van de stroefheid gecontroleerd. Bij de oplevering dient de rapportage van de stroefheidsmeting aanwezig te zijn.</p>	<p>Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is. En administratief middels factuur en leveringsdocumenten. Zie bijlage 1 voor richtlijnen stroefheidsmeting.</p>

	 criterium	 Punten	 Controlerichtlijn ontwerp	 Controlerichtlijn definitief
	<p>- Rubber toplaag dient een DIN 3763 of DLG-certificaat of een vergelijkbaar testrapport van een door het college erkende instelling te worden overlegd waaruit blijkt dat deze voldoet aan de gestelde eisen t.a.v. beloopbaarheid en slijtvastheid. Er dient door fabrikanten een garantie te worden afgegeven voor 5 jaar voor rubbervloeren. Indien niet aan de standaard minimum richtlijnen voor materiaaldikte en indrukbaarheid wordt voldaan dient een DLG-Signumtest of erkend vergelijkbare test te worden uitgevoerd, waarin naast het bovengenoemde laboratoriumonderzoek ook het benodigde diergericht onderzoek (gedrag en klauwbeoordelingen) wordt uitgevoerd en waaruit moet blijken dat de vloer ook op deze aanvullende criteria (gedrag en klauwbeoordeling) tenminste als 'goed' moet zijn beoordeeld. Indien een Signumtest met positieve beoordeling (Goed voor gedrag en klauwbeoordeling) is afgegeven hoeft de stroefheids- en indrukbaarheidsmeting niet meer te worden uitgevoerd.</p> <p>Vloer in loopgang uitgevoerd als: - Ingestrooide loopvloer (droog en zacht), o.a. potstal(minimaal 10 cm dik) - Zandbodem (minimaal 10 cm dik)</p>	<p>15 15</p>		
9	<p>vloerbevochtiging of vloerbesproeiing met getrokken mestschuif om gladde mestfilm te voorkomen. De mestschuif moet zijn uitgevoerd een volledig in de vloer verzonken trekmechanisme en de katrollen bij het rustpunt van de mestschuif liggen buiten de loopgang van de dieren of zijn afgedekt. Het trekmechanisme blijft ten alle tijden onder de vloer, ook bij in werking treding van de schuif.</p> <p>Zelfrijdende mestschuif (of mestrobot) met per werkgang een beperkte werkbreedte, zonder vloerbevochtiging, vloerbesproeiing of vloerborstels voldoet alleen in een stal met regelmatige mestafstort-voorzieningen, maximaal om de 5 meter. Deze 5 meter geldt niet als de mestrobot een mogelijkheid heeft tot het opslaan van mest in een interne tank.</p> <p>Idem, met of vloerbevochtiging of vloerbesproeiing of vloerborstels om gladde mestfilm te voorkomen.</p> <p>(- Een handbediende mestschuif voldoet niet. - Vloerbevochtiging en besproeiing is ook los in combinatie met een mestschuif/-robot te realiseren. Duidelijk moet zijn dat het om een permanente voorziening gaat die via een tijd klok of procescomputer periodiek automatisch per schuifronde wordt aangezet. - De vloerbevochtiging/besproeiing moet zodanig worden uitgevoerd dat dieren en boxen niet nat worden.</p>	<p>5 5 10</p>	<p>Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan</p>	<p>Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is.</p>

Criterium	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
<p>- Ligboxbreedte: $\geq 1,20$ m. h.o.h. - Breedte ligbed: $\geq 1,14$ m. vrije breedte - Overige onderdelen idem PAKKET 1</p> <p>of <u>Langere ligbox PAKKET 3:</u> - Ligboxlengte tegen een muur: $\geq 2,80$ m (of andere vorm van dichte afscheiding zoals zeil). - Ligboxlengte in een tussenrij: $\geq 2,50$ m. - Lengte ligbed: $> 1,90$ m. (inclusief beslag koematras/ exclusief strooiselkering) - Afstelling kopboom: $\geq 0,90$ m. boven ligboxvloer en $\geq 2,30$m horizontaal gemeten vanuit de instap van de box. - Overige onderdelen idem PAKKET 1.</p> <p><u>Voor Ligboxpakket 1 en 2 gelden:</u> - Ligbedbreedte: Vrije breedte tussen de ligboxconstructie en/of afscheidingen in ligbed. De smalste maat is leidend. - Knieboom max. 30 cm hoog (gemeten vanaf de bovenkant van de boxbedekking) - Ligbedlengte wordt gemeten tot de knieboom - Een boom/constructieve buis direct boven of achter de knieboom (gezien vanaf het ligbed) wordt niet gezien als een schoftboom, maar moet voldoen aan de vereisten van een kopboom. - Bij de schoftboom moet de vereiste hoogte van 1,15 m tenminste over een breedte van 40 cm in het midden gerealiseerd worden, waarbij in die situatie de overgang van het lage naar het hoge deel geleidelijk verloopt. - Bij meten van de hoogte van de schoftboom dient bij diepstrooiselboxen rekening te worden gehouden met 15 cm strooisel.</p> <p>- <u>Ligboxpakket zonder kop- of schoftboom</u> maar flexibele uitvoering ligplek begrenzingen voor bewegingsvrijheid bij het liggen: > er geen schoftboom is òf > er geen kopboom is òf > ze er beide niet zijn òf > ze er beiden wel zijn maar er minimaal één flexibel is (bijv. spanband of beweegbare buis)</p> <p>- <u>Ligboxpakket met flexibel uitgevoerde boxwanden (bijvoorbeeld glasfiber en/of kunststof)</u></p> <p>- <u>Ligboxpakket</u> voorzien van een flexibele knieboom</p> <p>- <u>Oppervlakte dik ingestrooide, open ligruimte</u> (bijvoorbeeld vrijloop- of potstal) per dier voldoende dikke laag (≥ 15 cm) geschikt materiaal (bijv. stro, zaagsel of zand):</p>	<p>7</p> <p>4</p> <p>2</p> <p>2</p>		<p><u>Afstelling kop en schoftboom:</u> Bij aanwezigheid van een kop en/of schoftboom worden de afstellingen gemeten. De diagonaal wordt gemeten vanaf de rand van de box (bij de roosters, de kant waar de koe instapt).</p>

	Criterium	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	- $\geq 10 \text{ m}^2$ - $\geq 15 \text{ m}^2$	20 24		
11	<p>Uitvoering ligplaats: blijvende elasticiteit vloer ligbed $\geq 15 \text{ mm}$ indrukking bij een belasting van 2000N per 75 cm^2 (DIN 3763 of DLG-certificaat), of waterbed of gelmatras (minimaal 5 jaar garantie) (DIN 3763 testuitslag 'Klasse 3' of DLG testuitslag waardering zeer goed (++) bij de onderdelen vervormbaarheid en elasticiteit) of dik ingestrooide ligbox (bijv. zaagsel, stro of zand) met strooiselkering aan voor en achterzijde van de box van minimaal 15 cm hoog (gemeten loodrecht vanaf de bodem). Indien boxen in een dubbele rij liggen en aan de kopkant op elkaar aansluiten dan is daar geen strooiselkering vereist.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een diepstrooiselbox voorzien van een rastervormige mat van maximaal 10 cm dik die het strooisel vasthoudt is toegestaan. - Een diepstrooiselbox met een zachte bodem die voldoet aan de eisen voor indrukbaarheid is toegestaan, de dikte van de zachte bodem mag afgetrokken worden van de diepte van de strooiselbox. <p>(Bij een zacht ligbed moet minimaal de lengte van het ligbed als bij maatregel 10 gekozen ligboxpakket aan de vereiste indrukbaarheid voldoen. Het is niet toegestaan om de onafgedekte bevestigingsstrips en strooiselkeringen mee te tellen in de lengte van het ligbed. Indien de bevestiging bestaat uit op de hoekpunten verzonken bouten of een strip afgedekt met zacht materiaal (resultaat is een doorlopende mat) dan voldoet wel de gehele lengte van de ligplaats. De strooiselkering wordt niet meegerekend bij de lengte van het ligbed)</p>	9	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan.	<p>Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is. Steekproef van minimaal 1 per 50 ligplaatsen gemeten (op het oog kortste ligplaats). Bij meerdere rijen ligplaatsen moet er per rij minimaal 1 ligplaats gemeten worden (de op het oog kleinste).</p> <p>Ligbed/waterbed: Controle DLG-certificaat op indrukbaarheid</p> <p>Ingestrooide box: Boxdiepte wordt in elke ligplaatsenrij gemeten.</p>
12	<p>Goed en eenvoudig reinigbare, drinkwatervoorzieningen met voldoende capaciteit (gebaseerd op aantal dieren in vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit)).</p> <ul style="list-style-type: none"> - bij toepassing van enkelvoudige drinkers (bijv. sneldrinkers met hoge aanvoercapaciteit): $\geq 3 \text{ cm}$ bakbreedte per koe & minimaal 1 drinkbak per 15 melkkoeien; - bij toepassing van lange troggen waar meerdere dieren tegelijkertijd kunnen drinken: $\geq 7 \text{ cm/koe}$ <p>De waterbakken zijn verdeeld over de gehele stal met een maximum tussenruimte van 32,0 m Het doel van deze maatregel is dat alle dieren <u>ongehinderd</u> kunnen beschikken over <u>schoon</u> drinkwater.</p>	3	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan.	Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is. Controleer visueel of de waterbakken verdeeld in de stal zijn geplaatst. Bij twijfel de onderlinge afstand nameten.
13	<p>Watermeetsysteem per groep dient: afleesbaar te zijn, direct of via managementsysteem.</p> <ul style="list-style-type: none"> - melkgevende koeien, droge koeien en jongvee zijn afzonderlijk van elkaar te bemeten 	1	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan.	Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is.

Criterium	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
Verneveling voor de luchtinlaat met nozzels <ul style="list-style-type: none"> - De verneveling dient direct te verdampen en er mag geen water op de vloer of dieren terecht komen. - Kan zowel binnen als buiten de dierverblijven worden aangebracht 	2		
20 Stalvolume in hoofdverblijfsruimte melkvee: $\geq 40 \text{ m}^3$ per dierplaats (op basis van de vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit)) Hoofdverblijfsruimte is: <ul style="list-style-type: none"> - deel van de stal waarin het volwassen vee (melkvee incl. droogstaand) is gehuisvest, met inbegrip van de voer- en werkpaden die eraan grenzen. In een stal met meerdere diercategorieën dient de stalinhoud te worden bepaald aan de hand van de verticale projectie van de leefruimte van het melkvee en het hierbij behorende deel van de voergang. - Bijzondere verblijfsruimten zoals ziekenstal en afkalfstal en melkstal vallen niet onder de hoofdverblijfsruimte. Dat geldt ook voor een separatuimte die slechts incidenteel benut wordt. De wachtruimte, voor zover gelegen onder hetzelfde dakvlak en buiten de melktijden om toegankelijk voor de dieren, mag wel tot de hoofdverblijfsruimte worden gerekend. 	1	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan.	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan.
21 $\geq 20 \% < 50\%$ van vloeroppervlakte in zijwand + dak lichtdoorlatend of $\geq 50 \%$ van vloeroppervlakte in zijwand + dak lichtdoorlatend of kunstlicht $\geq 120 \text{ Lux}$ (aantonen middels lichtplan) Zie bijlage 3 daglichttoetreding.	1 3 1	toets of aan norm wordt voldaan administratieve controle op specificaties lichtopbrengst. Indien niet aan de randvoorwaarde voor lichthinder wordt voldaan, worden geen punten toegekend voor daglichttoetreding, maar kan wel voldaan worden aan de verplichte minimale daglichttoetreding	controleer of realisatie conform plan is en meet eventueel lichtdoorlatende stukken wand of dak na. Bij kunstlicht controleren dmv facturen en specificaties.
22 Vliegenbestrijding-voorziening (bv vliegenlampen) in de melkstal <u>en</u> de hoofdverblijfsruimte, waarbij het moet gaan om duidelijke investeringen/apparaten.	1	toets administratief of aan norm wordt voldaan	visuele beoordeling, controleer of voorzieningen juist zijn geplaatst en aangesloten
23 Roterende rugborstel: $\geq 1 \times 70$ dierplaatsen (op basis van de vergunning/ melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit))	1	toets administratief of aan norm wordt voldaan	visuele beoordeling, controleer of voorzieningen juist zijn geplaatst en aangesloten
24 <u>Aparte ingestrooide afkalfstal</u> met ruimte van $0,03 \times$ aantal koeien op de vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit) * 10 m^2 , visueel contact met andere koeien of jongvee is mogelijk <ul style="list-style-type: none"> - Hoeft niet aanwezig te zijn in de te (ver)bouwen stal, maar wel op dezelfde bedrijfslocatie - Kan eerder gerealiseerd zijn - Een gecombineerde afkalfstal en ziekenstal kunnen niet voor dubbele puntenwaardering in aanmerking komen 	4	toets administratief of aan norm wordt voldaan. Deze maatregel wordt ook in de diergezondheidsmaatlat gewaardeerd indien de dieren niet fysiek met elkaar in contact komen, dit kan voorkomen worden door	controleer alle randvoorwaarden visueel, controleer werking melkwijze en meet ruimte na bij twijfel controleer alle randvoorwaarden visueel, controleer werking melkwijze en meet ruimte na bij twijfel

	 criterium	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	<ul style="list-style-type: none"> - De stal mag in meerdere delen zijn opgesplitst - Het is toegestaan om een gedeelte roostervloer te hebben. Dit wordt niet meegeteld in het vereiste oppervlak (daar telt alleen de ingestrooide ruimte mee) - Er mogen geen vaste dierplaatsen zijn ingetekend in bijzondere ruimtes. <p><u>Om punten voor dit onderdeel te behalen, dient de strooiselopslag (brandveiligheid criterium 6) brandveilig uitgevoerd te worden</u></p>		dichte muren of een dubbele afscheiding met minimaal een meter tussenruimte. De afscheiding moet zo zijn uitgevoerd dat de dieren niet over/door de scheiding heen contact kunnen maken.	
25	<p><u>Aparte ingestrooide ziekenstal met ruimte van 0,03 * aantal koeien op de vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit) * 10 m², visueel contact met andere koeien of jongvee is mogelijk</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoeft niet aanwezig te zijn in de te (ver)bouwen stal, maar wel op dezelfde bedrijfslocatie - Kan eerder gerealiseerd zijn - Een gecombineerde afkalfstal en ziekenstal kunnen niet voor dubbele puntenwaardering in aanmerking komen - De stal mag in meerdere delen zijn opgesplitst - Het is toegestaan om een gedeelte roostervloer te hebben. Dit wordt niet meegeteld in het vereiste oppervlak (daar telt alleen de ingestrooide ruimte mee) - Er mogen geen vaste dierplaatsen zijn ingetekend in bijzondere ruimtes. <p><u>Om punten voor dit onderdeel te behalen, dient de strooiselopslag (brandveiligheid criterium 6) brandveilig uitgevoerd te worden</u></p>	4	<p>toets administratief of aan norm wordt voldaan.</p> <p>Deze maatregel wordt ook in de diergezondheidsmaatlat gewaardeerd indien de dieren niet fysiek met elkaar in contact komen, dit kan voorkomen worden door dichte muren of een dubbele afscheiding met minimaal een meter tussenruimte. De afscheiding moet zo zijn uitgevoerd dat de dieren niet over/door de scheiding heen contact kunnen maken.</p>	<p>controleer alle randvoorwaarden visueel, controleer werking melkwijze en meet ruimte na bij twijfel</p> <p>controleer alle randvoorwaarden visueel, controleer werking melkwijze en meet ruimte na bij twijfel</p>
26	<p>alarmsysteem met doormelding voor stroomuitval</p> <p>Onder doormelding wordt verstaan dat het alarm wordt doorgegeven naar een vaste telefoon, een mobiele telefoon of een semafoon (pieper).</p>	2	administratieve controle of een alarmsysteem voor stroomuitval	visuele controle en controleer werking
27	noodstroomvoorziening met voldoende capaciteit om de reguliere bedrijfsvoering te kunnen uitvoeren (ventilatie, voerverstrekking, e.d.)	2	administratieve controle of een alarmsysteem voor stroomuitval	visuele controle en controleer werking

*Tav criterium 10. Voor kleine koeien (schofhoogte maximaal 1,40 meter) mogen andere afmetingen toegepast worden voor ligboxen en voerhek. Hierbij geldt:
Ligboxafmeting: • Totale boxlengte maximaal 20 cm korter dan basisnorm. / • Lengte ligbed minimaal 1,65 m (inclusief beslag koematras/exclusief strooiselkering en knieboom). / • Ligboxbreedte maximaal 10 cm smaller dan basisnorm.

4. GVM maatlat Diergezondheid

Deze maatlat is overgenomen van de MDV (2024)

	Beknopte beschrijving	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
1	<p>Spoelplaats voor voertuigen op vuile bedrijfsgedeelte</p> <p>Eisen spoelplaats:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vloeistofdichte plaats, spoelwaterafvoer naar afvoer via afschot (minimaal 1%) of zijkanten 15 cm hoog - Watervoorziening aanwezig bij spoelplaats; Er is een waterleiding/-slang van minimaal 22 mm dik of installatie met voorraadvat, met een waterdebiet (opbrengst) van minimaal 2.500 liter per uur. (Een hoge drukspuit voldoet niet) - Er is een waterslang van minimaal 25 meter aanwezig - Voorziening dat spoelwater en reinigingsmiddel niet in grond- en oppervlaktewater komen (aparte afvoer naar opslagput, mestkelder of riool (indien vergund)) - De afmeting van de spoelplaats is minimaal 18 bij 5 meter - De openingen kunnen afgesloten worden. De spoelplaats kan verlicht worden met kunstlicht. 	3	Administratieve controle op alle onderdelen	Visuele controle op alle randvoorwaarden. Controleer werking watertoevoer en verlichting, beoordeel afvoer meet afmeting spoelplaats na
2	<p>Ontsmettingsbak voor voertuigen op overgang vuile naar schone bedrijfsgedeelte</p> <ul style="list-style-type: none"> - De ontsmettingsbak heeft een opstaande rand van minimaal 30 cm en een afschot van minimaal 1% naar de afvoerput. - De ontsmettingsbak is verhard en vloeistofdicht. - De vloeistof kan onder de ontsmettingsbak worden opgevangen in een vloeistofdichte opvangbak. Een afvoerputje zorgt voor de afvoer naar de opvangbak. Het water loopt naar het afvoerputje toe. - De ontsmettingsbak is minimaal 3 meter breed en 5 meter lang. - Er is verlichting aanwezig op de spoelplaats. <p>Deze punten kunnen niet behaald worden indien punten zijn behaald voor de spoelplaats voor voertuigen.</p>	2	Administratieve controle op alle onderdelen	Visuele controle op alle randvoorwaarden. Controleer werking verlichting, beoordeel afvoer meet afmeting ontsmettingsbak na
3	<p>Vuile schone weg:</p> <p>onderdelen voor principe van vuile/ schone weg:</p> <p>a) Vaste belemmeringen voor voertuigen om direct op het erf te komen, zoals een slagboom of toegangshek dat gesloten kan worden. Een flexibele belemmering van bijvoorbeeld een ketting voldoet ook mits het mogelijk is de doorgang volledig af te sluiten. De transportwegen voor voer, dieren en mest zijn verhard met stenen, beton, asfalt of puin.</p> <p>b) dieren bevinden zich op het schone gedeelte en is afgescheiden van het vuile gedeelte door een afscheiding (dichte afscheiding of natuurlijke barrière zoals een sloot of een dichte heg van minimaal 1 meter hoog). Het schone gedeelte is alleen bereikbaar via afsluitbare doorgangen. Mensen kunnen het schone gedeelte alleen op via een hygiënesluis</p>	2	Administratieve controle op aanwezigheid onderdelen in het criterium	Visuele controle of aan alle onderdelen van het criterium is voldaan. Meet bij twijfel de hoogte van de afscheiding en/of afstanden na.

	Beknopte beschrijving	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	<p>- Geen vaste obstakels in de gangen en looproutes van de stal (niet zijnde dierverblijven, opslagruimten en dergelijke) op minder dan 25 cm van de grond.</p> <p>- Alle voeropslagen zijn afsluitbaar (dus ook de eventueel aanwezige voerkar).</p>			
6a	<p>Hygiënesluis op het bedrijf:</p> <p>Hygiënesluis (bestaat uit tenminste twee gedeelten, is voorzien van verlichting, bezoekerslijst, wasbak met warm- en koudwaterkraan) en indien niet bij iedere stal een aparte laarzenreiniger voorzien van een borstel met geïntegreerdewatertoevoer en afvoerputje aanwezig is dient in/bij de hygiëne sluis een laarzenreiniger voorzien van een borstel met geïntegreerdewatertoevoer en afvoerputje te zijn. De waterdruk zorgt voor het schoonspoelen van de borstels *</p> <p>Aanvullende punten bovenop bovenstaande hygiënesluis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drie delen met doorlopdouche in middengedeelte - een wasbak voorzien van een knie-, elleboogbediening of een infraroodsensor - een UV kast <p>*indien bij de omkleedruimtes een laarzenreiniger aanwezig is hoeft deze niet een vereiste bij de hygiënesluis.</p>	<p>7</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p>	Toets administratief of alle onderdelen zijn ingetekend.	Visuele controle op aanwezigheid en werking van de onderdelen (bijv. watertoevoer en -afvoer, UV-kast)
6b	laarzenreiniger voorzien van een borstel met geïntegreerde watertoevoer en afvoerputje bij uitgang dierverblijf (bijv. waar mensen uit de stal met dieren en mest in de gang stappen waar geen dieren en mest aanwezig zijn)	1	Administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid en toets werking water aanvoer en afvoer
7	<p>Omkleedruimte</p> <p>Alleen voor bedrijven met minimaal één hygiënesluis, die voldoet aan de MDV criteria van bovenstaande eisen, en met meerdere stallen, of diercategorieën. (max. 6 punten)</p> <p>Per stal of per diercategorie (indien meerdere diercategorieën binnen één stal):</p> <ul style="list-style-type: none"> - een laarzenreiniger voorzien van een borstel met geïntegreerde watertoevoer en afvoerputje - een hygiënesluis of omkleedruimte met wastafel, laarzenreiniger voorzien van een borstel met geïntegreerde watertoevoer en afvoerputje en bedrijfskleding 	<p>2</p> <p>6</p>	Administratieve controle	Visuele controle op alle onderdelen en toets werking van water aan- en afvoer bij laarzenborstel
8	Een quarantaine stal (alleen toepasbaar indien op het bedrijf geen opfokplaatsen aanwezig zijn) de stal is volledig klimaat- en mest gescheiden van overige huisvesting, heeft water- en voervoorzieningen en staat niet tussen andere dierverblijven/stallen in.	2	Administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid en eventueel op de afmetingen van de ligplaats

	Beknopte beschrijving	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	De quarantaine stal heeft één deur die direct uitkomt op een hygiënesluis (sluis specifiek voor de quarantainestal, dus niet voor de schone/vuile weg). Vanuit de hygiënesluis van de quarantaine stal (zie eisen hygiënesluis) is het niet mogelijk om direct in de dierversprek te komen. De lengte en de breedte voor de ligplaatsen van de volwassen runderen is > 2,65 m x . 1,15 m.			
9	Afleverplaats voor dieren aan de rand van het bedrijf of op overgang vuile-schone weg. Afleverplaats is afgeschermd van de rest van de stal en van buiten af bereikbaar zonder door stallen te moeten gaan. Het aantal plaatsen voor kalveren is minimaal 2% van het aantal plaatsen voor melkkoeien. Het aantal plaatsen voor volwassen vee is minimaal 0,75% van het aantal plaatsen voor melkkoeien. De afleverplaats kan ook mobiel worden uitgevoerd. Voorwaarde is dat deze voorziening aan alle hierboven genoemde voorwaarden voldoet.	5	Administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid en vraag werkwijze na
10	Krachtvoersilo's met bedrijfseigen aanvoerslang met koppelstuk: - op het schone bedrijfsgebied met een aansluitpunt op het vuile bedrijfsgebied - op het vuile bedrijfsgebied met automatische voertransport (door middel van bijvoorbeeld een voervijzel) naar het schone bedrijfsgebied.	2 2	Administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid slang met koppelstuk en locatie op het erf
11	sleuf(s): - op de overgang van het schone en vuile gebied van het bedrijf en aan zijde vuile gebied afsluitbaar of - op het schone gebied indien voertuigen door ontsmettingsbak komen om de sleuf(s) te vullen	3	Administratieve controle	Visuele controle
12	Melkophaalpunt op de rand van erf of op overgang vuile-schone weg en minimaal 5 meter verwijderd van dichtstbijzijnde opening in de stal (tanklokaal valt hier buiten)	1	Administratieve controle	Visuele controle en meet afstand eventueel na
13	De vloestofdichte kadaverplaats is voorzien van een afvoer/opvang zodat vloeistoffen niet in het grond- of oppervlaktewater terecht kunnen komen, is uitgevoerd met een kadaverkap, ligt in het vuile gebied van het bedrijf aan de openbare weg. Er is een waterpunt aanwezig met bereik tot de kadaverplaats om de materialen die gebruikt zijn voor het vervoer van kadavers te reinigen. De kadaverplaats ligt op minimaal 5 meter van afleverhok en het vulpunt van de voersilo. Een mobiele kadaverplaats die voldoet aan de gestelde eisen komt ook in aanmerking voor punten	3	Administratieve controle	Visuele controle, meet afstand eventueel na en controleer op bereikbaarheid van water
14	Dubbele afrastering op grenspercelen waar geweid wordt of een sloot tussen de percelen - beweiding alle dieren - beweiding jongvee en droge koeien > minimale afstand tussen de twee afrasteringen of de minimale breedte van de sloot op de grens van het perceel van de melkveehouder met een andere perceeleigenaar is 2 meter.	4 1	Administratieve controle	Visuele controle op de juiste afstand tussen afrasteringen of de breedte van de sloot op de grenspercelen.

	Beknopte beschrijving	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	<p>> Iedere vorm van dubbele afrastering is toegestaan, ook instappaaltjes met schrikdraad.</p> <p>> Percelen die grenzen aan bouwland en de openbare weg mogen voorzien zijn van een enkele in plaats van een dubbele afrastering.</p>			
15	<p>Eventuele mestafvoer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het ophaalpunt van de mestcontainers bevindt zich op de vuile weg of de mestcontainers zijn zo gesitueerd dat de vrachtwagen voor het ophalen van de mestcontainers niet op de schone weg komt. <p>Mestaanzuigpunt of spoelwaterafzuigpunt met bedrijfseigen aansluitkoppelingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - op de vuile weg bij toepassing van een schone- en vuile weg principe - op rand van erf zodat de transportwagen niet langs de stal of voeropslag gaat, minimaal 5 meter verwijderd van dierverblijven en voeropslag (max 2pnt) 	<p>2</p> <p>2</p> <p>1</p>	Administratieve controle	<p>Visuele controle of aan het criterium is voldaan wat betreft locatie mestafvoer.</p> <p>Indien sprake is van een mestaanzuigpunt is de aansluitkoppeling fysiek aanwezig.</p>
16	<p>klimaat- en ventilatiesysteem gescheiden huisvesting voor jongvee en melkvee. (behorend tot dezelfde veterinaire eenheid)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kalveren met een leeftijd van > 21 dagen tot een leeftijd van 12 maanden <ul style="list-style-type: none"> o indien binnen gehuisvest, gehouden in groepen, maar ruimtelijk gescheiden van oudere dieren o Het leeftijdsverschil binnen deze groepen bedraagt niet meer dan 3 maanden o groepen kalveren worden gescheiden middels een dichte hokafscheiding of minimaal 3 meter tussen de hokken o Het klimaat-/ventilatie-, voer-, drink- en mestafvoersysteem is ook gescheiden van de melkkoeien en droge koeien. o De ruimtes voor de kalveren >21 dagen – 6 maanden minimaal plaats voor vaarskalveren van 20% van de melkkoeien, de ruimte voor de dieren van 6 tot 12 maanden aan vaarskalveren van 20% van de melkkoeien. 	7	Administratieve controle	<p>Controleer visueel of de kalveren in gescheiden groep gehouden worden.</p> <p>Controleer of het voer, drink en mestafvoersysteem fysiek gescheiden is tussen het jongvee en het melkvee.</p>
17	<p>Individuele huisvesting voor kalveren tot 21 dagen</p> <ul style="list-style-type: none"> - worden gehuisvest in eenlingboxen of in kalverhutten (iglo's) - een aparte ruimte gescheiden van de oudere dieren of buiten. - afscheidingshekjes met een maaswijdte van maximaal 5,0x5,0 cm (dicht is dus ook toegestaan). 	4	Administratieve controle	<p>Controleer huisvesting kalveren.</p> <p>Visuele controle op maximale maaswijdte van eenlingbox afscheidingstussenschotten.</p>
18	<p>Automatische klauwenreiniger</p> <ul style="list-style-type: none"> - klauwreiniging bevindt zich als vaste opstelling over de volledige breedte van een smalle loopgang of is zo gesitueerd zijn dat alle melkgevende koeien er doorheen moeten. - Een vast water afvoerpunt. 	3	Administratieve controle	<p>Controleer of de automatische klauwenreiniger fysiek aanwezig is en of het apparaat naar behoren werkt.</p>

	Beknopte beschrijving	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
19	<p>Voorziening om te voorkomen dat de koeien direct na het melken gaan liggen. Mogelijkheid om ligplaatsen af te sluiten door middel van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eenvoudige afsluiting ligboxen of - eenvoudige afsluiting ligboxen en toegang tot voer voor de dieren (minder vreetplaatsen dan dieren) of - eenvoudige afsluiting ligboxen en toegang tot voer voor de dieren, minimaal 1 vreetplaats per dier. 	<p>1 2 3</p>	Administratieve controle	<p>Controleer of de voorziening fysiek aanwezig is en gemakkelijk toepasbaar (is de voorziening binnen twee minuten effectief te maken). Controleer of de ligplaatsen voor de koeien echt niet bereikbaar zijn. Controleer de hoeveelheid vreetplekken indien er punten behaald worden op de toegang tot voer.</p>
20	<p>Het melkvee heeft de mogelijkheid tot uitloop. Er is een huiskavel aanwezig met minimaal 360 m² per dier en is er een vrije toegang (zonder selectiepoort) vanuit de stal naar deze huiskavel.</p>	2	Administratieve controle	<p>Controleer of de huiskavel aanwezig is, of er een vrije toegang is vanuit de stal naar de huiskavel en bepaal aan de hand van de berekening (aantal melkkoeien * 360 m²) of het oppervlakte voldoende is.</p>
21	<p>Een aparte ziekenstal</p> <ul style="list-style-type: none"> - ingestrooid - 0,03 * aantal koeien op de vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit)* 10 m² - vers drinkwater beschikbaar - visueel contact andere koeien - geen fysiek contact met dieren die niet gehuisvest zijn in de ziekenstal - dichte muren of een dubbele afscheiding met minimaal een meter tussenruimte. <p>Om punten voor dit onderdeel te behalen, dient de strooiselopslag (brandveiligheid criterium 6) brandveilig uitgevoerd te worden. Een gecombineerde ziekenstal en afkalfstal komt niet voor deze punten in aanmerking. Bijzondere ruimtes worden niet meegerekend bij het vaststellen van het aantal dierplaatsen in de stal.</p>	2	Administratieve controle	<p>controleer alle randvoorwaarden visueel en meet ruimte na bij twijfel</p>
22	<p>Transitiestal: Aparte huisvesting voor hoogdrachtige koeien en verse koeien, aangrenzend aan afkalfhok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afkalfstal voldoet aan criterium 24 - visueel contact andere koeien - ingestrooide huisvesting met (open) zijafscheiding - Hoogdrachtige en verse koeien in aparte groepen gehuisvest - 1 vreetplaats per dier en drinkplaatsen met voldoende capaciteit - In de berekening wordt het aantal dieren naar boven afgerond. <p>Om punten voor dit onderdeel te behalen, dient de strooiselopslag (brandveiligheid criterium 6) brandveilig uitgevoerd te worden. Toelichting op het gebruik van dit stalgedeelte: In dit stalgedeelte verblijven de koeien 1 tot 2 weken voor en na het afkalven. Deze ruimte</p>	6	Administratieve controle	<p>controleer alle randvoorwaarden visueel en meet ruimte na bij twijfel</p>

	Beknopte beschrijving	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	telt dan ook niet mee als afkalfstal. Dit stalgedeelte is geschikt voor minimaal 6% tot maximaal 12% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen op het bedrijf. Hierbij wordt uitgegaan van 9 m ² per dierplaats en het aantal vreetplaatsen voor deze ruimte is één per 9 m ² . Het oppervlak van deze ruimte is derhalve minimaal 6% en maximaal 12% van het totaal aantal vergunde of gemelde dierplaatsen in de stal vermenigvuldigd met 9m ² (met een minimum van 9m ²). Deze ruimte mag tot een maximum van 8% van het totale aantal dierplaatsen op het bedrijf worden meegerekend voor de bepaling van het aantal ligplaatsen. Er wordt daarbij uitgegaan van minimaal 9 m ² per koe. De transitiestal is niet de combineren met ruimtes voor andere doeleinden. Het is toegestaan om een gedeelte roostervloer te hebben. Dit wordt niet meegeteld in het vereiste oppervlak (daar telt alleen de ingestrooide ruimte mee)			
23	Een afkalfstal <ul style="list-style-type: none"> - ingestrooid - 0,03 * aantal koeien op de vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit)* 10 m² - vers drinkwater beschikbaar - visueel contact andere koeien - geen fysiek contact met dieren die niet gehuisvest zijn in de afkalfstal - dichte muren of een dubbele afscheiding met minimaal een meter tussenruimte. <p>Om punten voor dit onderdeel te behalen, dient de strooiselopslag (brandveiligheid criterium 6) brandveilig uitgevoerd te worden.</p> <p>Een gecombineerde ziekenstal en afkalfstal komt niet voor deze punten in aanmerking. Bijzondere ruimtes worden niet meegerekend bij het vaststellen van het aantal dierplaatsen in de stal.</p>	3	Administratieve controle	controleer alle randvoorwaarden visueel en meet ruimte na bij twijfel
24	Eén vreetplaats per dier <ul style="list-style-type: none"> - vreetplaatsbreedte per dier is minimaal 75 cm 	2	Administratieve controle	Controleer of er fysiek minimaal één vreetplaats voor ruwvoer per dier aanwezig is
25	Goed en eenvoudig reinigbare, drinkwatervoorzieningen met voldoende capaciteit (gebaseerd op aantal dieren op de vergunning of melding Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit)). <ul style="list-style-type: none"> - bij toepassing van enkelvoudige drinkers (bijv. sneldrinkers met hoge aanvoercapaciteit): ≥ 3 cm bakbreedte per koe & minimaal 1 drinkbak per 15 melkkoeien; - bij toepassing van lange troggen waar meerdere dieren tegelijkertijd kunnen drinken: ≥ 7 cm/koe 	3	Toets administratief of aan randvoorwaarden criterium is voldaan.	Controleer of realisatie conform stalontwerpcertificaat is. Controleer visueel of de waterbakken verdeeld in de stal zijn geplaatst. Bij twijfel de onderlinge afstand nameten.

	Beknopte beschrijving	Punten	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
	De waterbakken zijn verdeeld over de gehele stal met een maximum tussenruimte van 32,0 m en met een maximale hoogte van 80 cm boven vloerniveau. Het doel van deze maatregel is dat alle dieren <i>ongehinderd</i> kunnen beschikken over <i>schoon</i> drinkwater.			
26	In de wei is een leiding/bronwatervoorziening aanwezig. - Beweiding jongvee/droge koeien - Beweiding alle dieren	1 2	Administratieve controle	controleer alle randvoorwaarden
27	Leiding-/bronwatervoorziening in de stal Controleer bij bronwater of er op basis van een recente (maximaal 1 jaar oude) uitslag van waterkwaliteitsonderzoek kan worden aangetoond dat de kwaliteit van het betreffende bronwater voldoet als drinkwater voor de dieren.	1	Administratieve controle	controleer alle randvoorwaarden
28	Mestschuiven rusten buiten de looplijnen van de stal	2	Administratieve controle	controleer alle randvoorwaarden
29	Een geautomatiseerd managementsysteem voor productiekennmerken met datageheugen (voor minimaal één jaar). Invoer van gegevens kan zowel handmatig als geautomatiseerd plaats vinden. Het gaat om algemene gegevens over melkproductie, diergezondheid en voeding.	1	Administratieve controle	Controleren of het managementsysteem werkt en actuele gegevens beschikbaar zijn (uitdraai controleren).
30	Een geautomatiseerd managementsysteem met datageheugen (minimaal één jaar) voor individuele dieridentificatie en monitoring individuele diergezondheid. Per geautomatiseerde meting één punt toegekend (max. drie punten). Het gaat om typen meting als activiteit meter, terugkoppeling werkelijke individuele voeropname, individuele wateropnameregistratie, herkauwsensor en uiergezondheid.	1 tot 4	Administratieve controle	Controleren of het managementsysteem werkt en actuele gegevens beschikbaar zijn (uitdraai controleren).

5. GVM Klimaatlat

5A Stalsystemen

Deze maatlat is overgenomen van de MDV klimaatlat (2024) zie controlerichtlijn ammoniak

RAV-nr	Beknopte beschrijving	Punten
A 1.1	grupstal met drijfmest, emitterend mestoppervlak van grup en kelder max. 1,2 m ² per koe (Groen Label BB 93.06.009)	nvt
A 1.2	loopstal met hellende vloer en giergoot of met roostervloer; beide met spoelsysteem (BWL 2001.28.V1)	1
A 1.3	loopstal met hellende vloer en giergoot; max. 3 m ² mestbesmeurd oppervlak per koe (Groen Label BB 93.03.003V1; BB 93.03.003/A 93.04.004V1; BB 93.03.003/B 93.04.005V1; BB 93.03.003/C 93.04.006V1; BB 93.03.003/D 94.06.020V1)	2
A 1.4	loopstal met hellende vloer en spoelsysteem; max. 3,75 m ² mestbesmeurd oppervlak per koe (Groen Label BB 94.02.015V1)	-1
A 1.5	loopstal met sleufvloer en mestschuif (BWL 2010.24.V7)	0
A 1.6	ligboxenstal met dichte hellende vloer, met profilering, met snelle gierafvoer met mestschuif (BWL 2009.11.V6)	1
A 1.7	ligboxenstal met dichte hellende vloer, met rubbertoplaag, met snelle gierafvoer met mestschuif (BWL 2009.22.V6)	1
A 1.8	ligboxenstal met sleufvloer met noppen en mestschuif (BWL 2010.14.V6)	0
A 1.9	ligboxenstal met roostervloer voorzien van een bolle rubber toplaag en afdichtflappen in de roosterspleten, met mestschuif (BWL 2010.30.V6) ^{28 (11/4/17)}	2
A 1.10	ligboxenstal met roostervloer voorzien van een bolle rubber toplaag, met mestschuif (BWL 2010.31.V6)	2
A 1.11	ligboxenstal met geprofileerde vlakke vloer met hellende sleuven, regelmatige mestafstorten en met een mestschuif (BWL 2010.32.V5) ^{28(19/7/18)}	2
A 1.12	ligboxenstal met geprofileerde vlakke vloer met hellende sleuven, regelmatige mestafstorten en mestschuif (BWL 2010.33.V6) ^{28(19/7/18)}	2
A 1.13	ligboxenstal met roostervloer voorzien van cassettes in de roosterspleten en mestschuif (BWL 2010.34.V10)	2
A 1.14	ligboxenstal met geprofileerde vlakke vloer met hellende sleuven, regelmatige mestafstorten voorzien van afdichtflappen, met mestschuif (BWL 2010.35.V8)	2
A 1.15	ligboxenstal met geprofileerde vlakke vloer met hellende sleuven, regelmatige mestafstorten voorzien van emissiereductiekleppen en met mestschuif (BWL 2010.36.V6) ^{28(19/7/18)}	2
A 1.16	ligboxenstal met V-vormige vloer van gietasfalt in combinatie met een gierafvoerbuis en met mestschuif (BWL 2012.01.V4) ^{28(19/7/18)}	2
A 1.17	mechanisch geventileerde stal met een chemisch luchtwassysteem (BWL 2012.02.V4) ^{28(19/7/18)}	-5
A 1.18	ligboxenstal met V-vormige vloer van geprofileerde vloerelementen in combinatie met een gierafvoerbuis en met mestschuif (BWL 2012.04.V5)	2
A 1.19	ligboxenstal met roostervloer met hellende groeven of hellend gelegd, voorzien van afdichtkleppen in de roosterspleten en met mestschuif (BWL 2012.05.V5)	2

A 1.20	ligboxenstal met vloer voorzien van perforaties en hellende profilering en mestschuif (BWL 2012.08.V3) ^{28(06/05/20)}	2
A 1.21	ligboxenstal met vlakke vloerplaten met tegelprofiel, hellende sleuven en regelmatige mestafstorten voorzien van afdichtflappen of -kleppen en mestschuif (BWL 2013.01.V4)	2
A 1.22	ligboxenstal met sleufvloer en mestschuif en in de doorsteken, wachtruimte en doorlopen een roostervloer met bolle rubber toplaag voorzien van afdichtflappen in de roosterspleten (BWL 2013.03.V3)	0
A 1.23	ligboxenstal met geprofileerde vloerplaten met sterk hellende langssleuven met urineafvoergat en hellende dwarsgroeven, aaneengesloten gelegd of gescheiden door mestafstorten voorzien van emissiereductiekleppen, met mestschuif (BWL 2013.04.V6)	2
A 1.24	ligboxenstal met vloer met sterk hellende langssleuven, de vloerplaten aaneengesloten gelegd of gescheiden door mestafstorten voorzien van afdichtflappen, met mestschuif (BWL 2013.05.V5)	2
A 1.25	ligboxenstal met vlakke vloer, voorzien van geprofileerde rubber matten met een hellend profiel naar regelmatige mestafstorten voorzien van afdichtflappen, met mestschuif (BWL 2013.06.V3) ^{28(06/05/20)}	2
A 1.26	ligboxenstal met hellende V-vormige vloer, voorzien van geprofileerde rubber matten, met centrale giergoot en mestschuif (BWL 2013.07.V4)	2
A 1.27	ligboxenstal met roostervloer met hellende groeven of hellend gelegd, voorzien van afdichtkleppen in de roosterspleten, met mestschuif en vernevelsysteem (BWL 2014.02.V4)	-1
A 1.28	Ligboxenstal met roostervloer, voorzien van rubber matten en composiet nokken met een hellend profiel, kunststofcassettes met kleppen in de roosterspleten en met mestschuif (BWL 2015.05.V2)	2
A 1.29	Ligboxenstal met geprofileerde hellende vloer met holtes voor gieropvang en -afvoer aan de zijkant en met mestschuif (BWL 2015.06.V2) ^{28 (5/12/18)}	2
A 1.30	ligboxenstal voorzien van bolle rubberen matten (ca.7% afschot) op betonnen roosters (BWL 2017.06.V3)	2
A 1.31	ligboxenstal met sleufvloer met dichte hellende vloer met geprofileerde rubber tegels, met mestschuif (BWL 2018.02.V2) ¹⁹	0
A 1.32	ligboxenstal met vlakke betonnen vloerplaten met sleuven, voorzien van profiel met 1% hellende groeven richting een centrale giergoot met giergaten en mestverwijdering (BWL 2018.03.V2) ^{28(01/12/22)}	2
A 1.33	Ligboxenstal met vlakke vloer, voorzien van rubberen sleufvloer met 3% hellende langssleuven en geprofileerd rubber (hellende V-vorm) met groeven en nopjes tussen de langssleuven, met mestschuif (BWL 2018.06.V1) ¹⁹	0
A 1.34	ligboxenstal met dichte gegroefde vloer met rubber matten met hellend profiel, aangebrachte composietnokken met een mestschuif met vingers (BWL 2018.07.V1) ¹⁹	2
A 1.35	ligboxenstal met vlakke vloer voorzien van rubberen sleufvloer, met vlakke langssleuven en geprofileerd rubber (hellende V-vorm) met groeven en nopjes tussen de langssleuven, met vingermestschuif (BWL 2019.01.V1) ¹⁹	2
A 1.36	Ligboxenstal met urine-opvangstation (BWL 2021.05) ¹⁹	op aanvraag
A 1.37	Ligboxenstal met een indrukbare drainerende loopvloer voorzien van een mestschuif, de urine en mest worden direct gescheiden en apart opgeslagen (BWL 2021.06) ¹⁹	2
A 1.38	Ligboxenstal voorzien van geprofileerde rubberen oplegmatten met ruitprofiel onder 2% afschot naar een centrale giergoot en frequente mestverwijdering met vaste mestschuif (BWL 2021.07) ¹⁹	2

A 1.39	Natuurlijk geventileerde ligboxenstal met een roostervloer voorzien van inlays met urineafvoergaatjes in de roosterspleten, frequent bevochtigen en schoonzuigen van de vloer door een mestverzamelrobot en een mechanische kelderluchtafzuiging met een chemisch luchtwassysteem (95% emissiereductie) (BWL 2021.08.V1)	-5
A 1.40	ligboxenstal met V-vormige vloer van geprofileerde vloerelementen in een helling van 3,5% in combinatie met een gieraafvoerbus en mestschuif (BWL 2022.01) ¹⁹	2
A 1.100	overige huisvestingssystemen	nvt

5B klimaatlat maatregelen in de stal
Deze maatlat is overgenomen van de MDV (2024)

nr	criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
1	<p>Energieverbruik ammoniak emissiereducerende technieken: Bonuspunten indien voor reductie van ammoniakemissie is gekozen voor een techniek die relatief energiezuinig is en maluspunten als de gekozen techniek een hoog energieverbruik heeft.</p> <p>Verplichte randvoorwaarde: Alle maluspunten moeten gecompenseerd worden met aanvullende punten op de Klimaatlat.</p> <p><u>Compensatie maluspunten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bonus en maluspunten van de emissiereducerende technieken zijn opgenomen in 'bijlage V stalsystemen en Bijlage VI Aanvullende technieken van de Omgevingsregeling' (voorheen Bijlage 1 van de Rav).. - Alle maluspunten moeten in reductie worden gebracht op het totaal aantal behaalde punten op de Klimaatlat. - Na reductie van de maluspunten moeten er voldoende punten zijn behaald om aan het ambitieniveau van de klimaatlat te voldoen. 		<p>Administratieve toetsing op energiewaardering van het gekozen systeem voor reductie van ammoniakemissie (zie ammoniakmaatlat). De laagste puntenwaardering op energie van de gekozen systemen is het aantal punten dat voor "emissie-arme technieken" op de klimaatlat wordt behaald.</p> <p>Er kunnen maximaal 5 bonuspunten behaald worden voor deze maatregel.</p> <p>Controleer of er voldoende compensatiepunten worden behaald voor de maluspunten en voldoende punten worden behaald voor het ambitieniveau.</p> <p>Bereken of het ambitieniveau wordt behaald: Totaal behaald aantal punten klimaatlat – maluspunten = uitkomst (moet hoger zijn dan het ambitieniveau)</p> <p>Voorbeeldberekening: Ambitieniveau: 10 punten Behaalde maluspunten: -5 punten</p>	<p>Administratieve toetsing van puntenwaardering op basis van gerealiseerde techniek voor ammoniakemissie reductie. Controleer of er voldoende compensatiepunten worden behaald voor de maluspunten en voldoende punten worden behaald voor het ambitieniveau.</p>

nr	Criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
			Totaal aantal behaalde punten klimaatlat: 13 punten Berekening: 13-5=8 Ambitieniveau is 10, dus in dit voorbeeld moeten nog 2 punten extra behaald worden op de klimaatlat	
2	Maluspunten bij aanwezigheid automatisch melk systeem (AMS/melkrobot) moet het energieverbruik gecompenseerd worden door 20 extra punten op de klimaatlat te behalen.	-20	Controleer door middel van de berekening in criterium 1 of de 20 maluspunten worden gecompenseerd in het ambitieniveau van de klimaatlat.	Controleer of er voldoende compensatiepunten worden behaald voor de maluspunten en voldoende punten worden behaald voor het ambitieniveau.
3	Energiezuinige koelinstallatie, verbruik minder dan 13 kWh per 1000 liter melk De koelmachine wordt zodanig geplaatst dat alleen koude buitenlucht aangezogen wordt en de gebruikte lucht snel afgevoerd kan worden. koelmachine kan alleen buitenlucht aanzuigen, waarbij de aanzuigopening tenminste de afmetingen van de afvoeropening heeft. zie bijlage 4	1 per 1kWh lager verbruik per 1000 l melk	administratieve controle	administratieve controle van specificaties koelinstallatie middels testrapport (zie bijlage 4 koelinstallaties) visuele controle op specificaties koelinstallatie
4	Energiezuinig automatisch melksysteem - Elektriciteitsverbruik: o <0,16 kWh per melkbeurt o 0,16 t/m 0,20 kWh per melkbeurt o 0,21 t/m 0,24 kWh per melkbeurt o 0,25 t/m 0,28 kWh per melkbeurt o 0,29 t/m 0,30 kWh per melkbeurt - Waterverbruik tussen 2,6 en 3,8 liter per melkbeurt. De uitkomst van een test door een onafhankelijk testbureau moet aantonen wat het water- en energieverbruik per melkbeurt is. De normen gelden per box. Er kunnen maximaal 22 punten behaald worden op dit onderdeel.	20 16 10 5 2 2	administratieve controle	administratieve controle op een testrapport van een onafhankelijk testbureau en visuele controle op specificaties melksysteem.
5	Warmteterugwinning uit koelinstallatie melktank (niet zijnde voorkoeling) • Waarbij restwarmte wordt gebruikt voor warmwaterbehoefte (melk)stal en eventueel warmwaterbehoefte/verwarming van bedrijfswoning, of	6 8	administratieve controle van: - WTW: Met een berekening van de leverancier of de installateur van de apparatuur) wordt aangetoond dat de omvang van het WTW-vat minimaal de voor	Visuele controle op aanwezigheid van de warmtewisselaar en bijbehorende aansluitingen

nr	Criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
6	<p><u>Alternatieve koudemiddelen</u> Risico op lekken van synthetische koudemiddelen voorkomen door gebruik te maken van alternatieve koudemiddelen. Koudemiddelen zijn vaak sterke broeikasgassen, uitgedrukt in een Global Warming Potential (GWP)-waarde.</p> <p>In koelinstallaties wordt een koudemiddel gebruikt met een GWP <750 . In Bijlage 1 van de F-gassen verordening EU 517/2014 is een overzicht opgenomen met de GWP-waarden van de verschillende koudemiddelen.</p>	1	Administratieve controle	Controleer het etiket op de koelinstallatie op de volgende onderdelen: * Type stof (chemische namen) * Hoeveelheid in kg (f-gassen: vanaf 1 jan 2017 hoeveelheid in CO2-equivalenten en GWP) Stel vast welke GWP-waarde het gebruikte koudemiddel heeft aan de hand van Bijlage 1 van de F-gassen verordening.
7	Frequentieregelaar op vacuümpomp voor bedrijf met melkstal (bij meerdere pompen moet minimaal de helft van de pompcapaciteit middels een frequentieregelaar aangestuurd kunnen worden)	2	administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid van de frequentieregelaar
8	Verminderen van warmte verlies bij spoelleidingen van het melksysteem. Keuzemaatregelen: - geïsoleerde gesloten spoelbak (af fabriek) - geïsoleerde warmwater spoelleidingen - diameter warmwaterleiding spoelbak minimaal 15 mm Bij toepassing van twee maatregelen Bij toepassing van drie maatregelen	1 2	administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid van een geïsoleerde gesloten spoelbak. Visuele controle of de warmwater spoelleidingen geïsoleerd zijn. Bij een combinatie van de criteria geïsoleerde spoelbak, geïsoleerde leidingen en diameter van warmwaterleiding spoelbak ten minste 15 mm, mag de auditor meten bij begin, eind of splitsing van de leiding omdat de rest van de leidingen slecht bereikbaar is wegens de het aangebrachte isolatiemateriaal. Dit in combinatie met een visuele controle op materiaal gebruik bij de overige delen van de geïsoleerde leidingen. Hierbij is van belang dat het isolatiemateriaal over de hele leiding hetzelfde materiaal is.
9	HR doorstroomapparaat voor verwarming reinigingswater	1	administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid van HR doorstroomapparaat
10	<u>Zuinig watersysteem</u> - Energiezuinig rondpompen bronwater. Het oppompen, reinigen en rondpompen van drinkwater vraagt maximaal 0,8 kWh/m ³ gereinigd water. Dit kan aangetoond worden door een watermeter bij de bron en tussenmeter(s) voor elektriciteit bij de pomp(en).	1 1	administratieve controle	Visuele controle van de meterstanden en administratieve controle of maximaal 0,8 kWh/m ³ gereinigd water wordt verbruikt. Visuele controle of alle warmwaterleidingen zijn geïsoleerd.

nr	Criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
	- Geïsoleerde warmwater-leidingen (incl. warmwater-leiding warmtewisselaar indien aanwezig)			
11	Bewegingsmelders in (buiten)ruimten waar niet regelmatig personen aanwezig zijn (automatische aanwezigheidsdetectie of reagerend op veegpulsen)	1	administratieve controle	visuele controle en controle op werking
12	Schemerschakelaars voor verlichting in dierruimten, sensoren aan twee zijden van de stal (indien bij een deel van de stal door omgevingsfactoren het daglicht gehinderd wordt (hoge bomen, ander gebouw, etc) dient een extra sensor te worden aangebracht voor de betreffende afdelingen.) Randvoorwaarde hierbij is dat er een tijdschakelaar met een ingestelde donkerperiode van de hoofdverlichting van tenminste 6 uur (23 - 5 uur) aanwezig is.	1	administratieve controle	visuele controle en controle op werking
13	Natuurlijke daglichtintrede van vloeroppervlakte in zijwand + dak lichtdoorlatend ≥ 10 % of ≥ 20 % of ≥ 30 % of ≥ 40 % of ≥ 50 % of Zie bijlage 3 daglichttoetreding. <i>Randvoorwaarde: Let bij de plaatsing van de verlichtingsarmaturen op de eventuele lichthinder buiten de stal. Er worden alleen punten op dit onderdeel toegekend als ook wordt voldaan aan een van de onderdelen van criterium 16 bij Bedrijf & Omgeving.</i>	1 2 3 4 5	administratieve controle	controleer of realisatie conform plan is en meet eventueel lichtdoorlatende stukken wand of dak na
14	Hoofdverlichting met gemiddeld 100 Lux op vloerniveau: - zuinige verlichting 80 tot 110 Lumen/Watt of - zeer zuinige verlichting >110 Lumen/Watt Hoofdverlichting wordt bepaald aan de hand van het lichtplan en betreft de verlichting welke het belangrijkste bijdraagt aan het elektriciteitsverbruik (lampvermogen x branduren). Het lichtplan is berekend o.b.v. - de gerealiseerde verlichtingssterkte op vloerniveau met standaard reflectiewaarde(ISO normering voor vervuild gebied): o Plafond reflectie: 20% o Wanden reflectie: 20% o Vloeren reflectie: 10%	3 4	Administratieve controle of het lichtplan minimaal de benoemde onderdelen bevat. Conformiteit van een lichtplan aan NEN 12464 is aantoonbaar door deelname van leverancier aan de NSVV gedragscode verlichting (herkenbaar aan NSVV logo op lichtplan en deelnemerslijst op website www.nsvv.nl).	Controleer of realisatie hoofdverlichting conform lichtplan is en overeenkomt met specificaties Lumen/Watt in de facturen.

nr	Criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
	<ul style="list-style-type: none"> - Gelijkmatigheid van tenminste 0,4, gebaseerd op minimale luxwaarde gedeeld door de gemiddelde luxwaarde én waarbij de minimale luxwaarde gedeeld door de maximale luxwaarde tenminste 0,3 is. - Lumen/Watt verhouding o.b.v. gehele verlichtingsinstallatie (lamp, armatuur en voorschakelapparaat). <p>Deze onderdelen moeten in de berekening van de benodigde verlichting zijn meegenomen. Aan de opmaak van het verlichtingsplan stelt MDV geen eisen. Alternatief voor voorwaarden lichtberekening: Als het lichtplan is opgesteld conform NEN 12464, dan voldoet deze aan de voorwaarden voor de inhoud van een lichtplan.</p> <p>Uit de specificaties van de armaturen moet blijken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De armaturen in de klasse 0 of 1 (aantoonbaar middels meetrapport) zijn geclassificeerd in verband met de fotobiologische veiligheidsgrens. - De armaturen voldoen aan een LOR waarde (Light Optical Reflection value) van >75%. <p><i>Toelichting: In een verlichtingsplan berekend een leverancier hoeveel lampen op welke plekken in de stal moeten worden opgehangen. Aan de hand van de uitkomst stelt de leverancier de offerte op.</i></p>			
15	energiezuinige klimaatbeheersing door dakisolatie(Rc waarde voor gehele dak incl. geïsoleerde lichtdoorlatende dakplaten en excl open nok) <ul style="list-style-type: none"> - $2,0 < R < 3,0$ - $R > 3,0$ 	1 2	administratieve controle	Controleer of er dakisolatie is aangebracht. Dit kan visueel vanaf de stalvloer gecontroleerd worden of via facturen voor de aanschaf en installatie.
16	Natuurlijke ventilatie, eventueel voorzien van automatische aansturing van gordijnen of Natuurlijke ventilatie, aanvullend ondersteund door gebruik van HVLS (high volume, low speed) ventilatoren of Natuurlijke ventilatie, aanvullend ondersteund door gebruik van anders dan HLVS-ventilatoren of	6 4 2 0	administratieve controle	Visuele controle op de aanwezigheid van een automatisch aangestuurd mechanisch ventilatiesysteem.

nr	criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
	Mechanische ventilatie met luchtwassysteem(geldt ook voor luchtwassysteem in de kelder)			
17	zelfvoeding - Zelfvoeding direct aan de sleufsilos. Het gaat hier om systemen waarbij dieren zichzelf voeren bij de sleufsilos. - Bewegend voerhek waarmee minder vaak (1x per 5-8 dagen) voer in de voergang moet worden geplaatst en er geen voer gemengd hoeft te worden.	6 4	administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid van voorziening voor zelfvoeding en ontbreken van andere voerplaatsen voor melkveekoppel.
18	automatisch ruwvoersysteem, waarmee elektrisch ruwvoer wordt gemengd	4	administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid automatisch ruwvoersysteem.
19	elektrische mestmixers	1	administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid geïnstalleerde elektrische mestmixers.
20	Gebruik van extra elektriciteitsmeters bij de volgende voorzieningengroepen: melksysteem, melkkoeling, bronwatervoorziening, verlichting, warmwatervoorziening - Bij tenminste twee voorzieningengroepen - Bij vier of meer voorzieningengroepen	1 2	administratieve controle	Visuele controle op aanwezigheid extra elektriciteitsmeters.
	Duurzame energiebronnen (mestvergisting, wind- en zonne-energie)	Norm-verbruik : 425 kWh/ dierplaats (jongvee wordt niet meegenomen in de berekening)	<i>De norm geldt in principe voor het gehele bedrijf of tenminste voor alle stallen van de betreffende sector. De norm wordt bepaald door de dierplaatsen te vermenigvuldigen met het normverbruik dat is gebaseerd op de actuele versie van KWIN wordt gehanteerd voor energiekosten (elektrisch). (zie hiernaast) Het is ook mogelijk om punten voor duurzame energie te behalen voor het verbruik gerelateerd aan de te certificeren stal in plaats van aan het hele bedrijf. Dit kan alleen indien wordt aangetoond dat 1) (een deel van) de geproduceerde duurzame energie direct naar de betreffende stal gaat en 2) de capaciteit van de duurzame energievoorziening niet eerder in een MDV certificaat aan een andere stal van het bedrijf is toegerekend.</i>	
21	Windenergie A. waarbij 10 – 25 % van het normverbruik wordt gedekt met windenergie, of B. waarbij >25 – 40 % van het normverbruik wordt gedekt met windenergie, of C. waarbij >40 – 75 % van het normverbruik wordt gedekt met windenergie, of D. waarbij >75 % van het normverbruik wordt gedekt met windenergie. E. waarbij >100% van het normverbruik wordt gedekt met windenergie. - De windmolen moet fysiek op het terrein van het bedrijf zijn gesitueerd.	5 7 10 15 20	Bereken het normverbruik en beoordeel de energieproductie van de windmolen volgens offerte	Visuele controle op de aanwezigheid van een windmolen of windturbine en administratieve controle van de berekeningen van het nominale vermogen van de windmolen en het berekende normverbruik

nr	Criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
	- De windmolen moet in eigendom (juridische rechtspersoon) zijn van het bedrijf. Indien het bedrijf mede-eigenaar is dan wordt het percentage dekking berekend op basis van het gedeelte dat eigendom is van het bedrijf.			
22	Zonne-energie (de zonnepanelen kunnen op de stal, op een ander gebouw of op de grond geplaatst zijn A. waarbij 10 – 25 % van het normverbruik wordt gedekt met zonnepanelen, of B. waarbij >25 – 40 % van het normverbruik wordt gedekt met zonnepanelen, of C. waarbij >40 – 75 % van het normverbruik wordt gedekt met zonnepanelen, of D. waarbij >75 % van het normverbruik wordt gedekt met zonnepanelen E. waarbij >100% van het normverbruik wordt gedekt met zonnepanelen.	5 7 10 15 20	Bereken het normverbruik en beoordeel de energieproductie zonnepanelen volgens offerte	Visuele controle op de aanwezigheid van zonnepanelen en het geplaatste aantal; administratieve controle van de berekeningen van het vermogen van de zonnepanelen en het berekende normverbruik
23	Tijdelijke opslag van zonne-energie: - Accu(s) met minimale opslagcapaciteit van 10 kWh gekoppeld aan zonnepanelen. De opgeslagen elektriciteit wordt ingezet voor elektrisch aangedreven apparatuur/machines. Er is 10 jaar garantie afgegeven op het gebruik van de accu. Koudebuffer van glycowater gekoppeld aan zonnepanelen. De koudebuffer wordt ingezet voor melkkoeling, de restwarmte wordt benut om drinkwater te verwarmen.	1 1	Administratieve controle.	Visuele controle op de aanwezigheid van accu en opslagcapaciteit of koudebuffer.
	Broeikasgasemissies			
24	<u>Kortere verblijftijd drijfmest in stalsysteem</u> Door de opslagduur van drijfmest in de mestkelder in de stal zo kort mogelijk te houden wordt de methaanemissie verlaagd. Er worden alleen punten toegekend als deze maatregel wordt uitgevoerd in combinatie met maatregel 25, 26, 27 of 28. Tenminste 1x per dag mest verwijderen uit dierverblijf Systemen die voldoen bij melkvee: - Volledig dichte vloer, waarbij de mest geschoven wordt naar mestopvangputten aan het einde van de loopvloer, met een capaciteit voor maximaal 1 dag. Tenminste 1x per week mest verwijderen uit dierverblijf	42 28	Administratieve controle. Bereken de maximale mestopvangcapaciteit in het dierverblijf: aantal dieren x norm mestproductie = benodigde mestopvangcapaciteit per dag. Er worden alleen punten toegekend als deze maatregel wordt uitgevoerd in combinatie met maatregel 26, 27, 28 of 29.	Bereken de maximale mestopvangcapaciteit in het dierverblijf: aantal dieren x norm mestproductie = benodigde mestopvangcapaciteit per dag. Controleer de maximale capaciteit van de mestopslag onder de vloer. Controleer of de mestschuif/mestrobot voldoende capaciteit hebben. Controleer of het systeem is ingesteld op de frequentie zoals genoemd voor het verwijderen van de mest uit de mestopslag onder de vloer.

nr	Criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
	<p>Systemen die voldoen bij melkvee: - Volledig dichte vloer, waarbij de mest geschoven wordt naar mestopvangputten aan het einde van de loopvloer, met een capaciteit voor maximaal 7 dagen.</p> <p>Tenminste 1x per maand mest verwijderen uit dierverblijf</p> <p>Systemen die voldoen bij melkvee: - Volledig dichte vloer, waarbij de mest geschoven wordt naar mestopvangputten aan het einde van de loopvloer, met een capaciteit voor maximaal 14 dagen.</p> <p>De norm voor mestproductie is 0,07 m³ per koe per dag.</p> <p><i>Opmerking: Bij het toepassen van een dichte vloer is de beloopbaarheid een aandachtspunt. Mogelijke opties om dit te voorkomen, bijvoorbeeld door de vloer nat te houden, voldoende profilering of rubber op de vloer, zijn in de dierenwelzijnsmaatlat opgenomen.</i></p>	23		Er worden alleen punten toegekend als deze maatregel wordt uitgevoerd in combinatie met maatregel 26, 27, 28 of 29.
25	<p><u>Vergistingsinstallatie</u></p> <p>Opvangen van methaan en gebruiken in een vergister levert een emissiereductie van methaan op. Daarnaast wordt energie (biogas, elektriciteit en/of warmte) opgewekt die energie uit fossiele bronnen kan vervangen.</p> <p>De installatie en bijbehorende voorzieningen voldoen aan de volgende eisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het betreft een monovergister die op het bedrijf aanwezig is. De vergister bestaat uit een gasdichte, verwarmde en/of geroerde tank of mestzak. - De mest wordt na afvoer uit het dierverblijf rechtstreeks naar de mestvergister gevoerd. Een tussenopslag is niet toegestaan. Voorbehandeling is wel toegestaan. - de mest uit de vergister gaat via een tijdelijke naopslag (waar de laatste vergistingsgassen uit de mest vrijkomen) naar een eindopslag voor digestaat. - Vergistingsgassen uit de vergister en tijdelijke naopslag worden opgevangen en naar een gasbehandelingsinstallatie gevoerd. - de vergistingsinstallatie en bijbehorende voorzieningen voldoen aan NTA 9766. 	14	Administratieve controle van het type vergister.	<p>Controleer administratief en fysiek aan de hand van het type vergister of er sprake is van een monovergister die werkt op volledige mest input.</p> <p>Controleer visueel of er geen tussenopslag aanwezig is tussen het dierverblijf en de mestvergister.</p> <p>Controleer administratief of een vijfjarig onderhoudscontract is afgesloten.</p> <p>Controleer of een NTA 9766 verklaring door onafhankelijke instelling is ingevuld.</p> <p>Stel vast of de naopslag is uitgevoerd conform het criterium.</p>

nr	 criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
	<p>- Er is een onderhoudscontract voor tenminste 5 jaar afgesloten, waarbij een deskundige partij tenminste éénmaal per jaar controle en onderhoud van de mestvergister met alle bijbehorende voorzieningen uitvoert.</p> <p>- Het digestaat wordt opgeslagen in een naopslag die voldoet aan de eisen in criterium 28, of het digestaat wordt gehygiëniseerd conform EG 1069/2009 (d.m.v. aanzuren).</p> <p><i>Definitie digestaat: mestproduct dat overblijft na mestvergisting.</i></p>			
26	<p><u>Koeling drijfmest in opslag</u> Een lagere mesttemperatuur remt het methaanvormingsproces, waardoor de methaanemissie wordt gereduceerd.</p> <p>Systemen die voldoen bij alle diercategorieën met drijfmest: - Gekoelde opslag van drijfmest.</p> <p>Mesttemperatuur blijft onder: - 10 graden - 5 graden</p> <p>Warmte-koude-opslag voldoet niet aan dit criterium.</p>	7 14	Administratieve controle	Stel vast of de opslag van drijfmest is uitgevoerd conform het criterium.
27	<p><u>Aanzuren van drijfmest in opslag</u> Een lage pH-waarde remt het methaanvormingsproces, waardoor de methaanemissie wordt gereduceerd.</p> <p>Drijfmest wordt aangezuurd opgeslagen en voldoet aan de volgende voorwaarden: - mestopslag bevindt zich onder of buiten de stal en is geschikt voor opslag aangezuurde mest (gemaakt van een glad, corrosiebestendig en niet-hechtend materiaal, zoals roestvrij staal of kunststof). - zuurvoorraad wordt opgeslagen conform vergunning. - zuurdosering automatisch op basis van pH-meting van de mest in de opslag. De automatische dosering is voorzien van een registratiemogelijkheid van de pH waarden van de mest in de opslag. - de zuurgraad van de mest in de opslag moet kleiner dan of gelijk zijn aan 5,5.</p>	14	Administratieve controle	<p>Controleer visueel of mestopslag in aangezuurde vloeistof plaatsvindt.</p> <p>Controleer visueel of de zuurvoorraad is opgeslagen conform veiligheidsvoorschriften in de vergunning.</p> <p>Controleer op aanwezigheid en functioneren pH-meting, door middel van de registratie van de afgelopen maand.</p> <p>Controleer administratief of het zuur in de voorraad voldoet aan de norm.</p> <p>Controleer aanwezigheid en inhoud onderhoudscontract.</p>

nr	 criterium klimaatlat	Punten	Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat	Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)
	<ul style="list-style-type: none"> - er is een doseersysteem geïnstalleerd waarmee automatisch meer zuur wordt gedoseerd zodra de zuurgraad boven 5,5 pH komt. - voor het aanzuren van de mestvloeistof dient gebruik te worden gemaakt van één van de volgende zuren: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Calprona (dit is een mengsel van zuivere zuren), ▪ MMDBA (mixed mono and dibasic acids), of ▪ AMGUARD (dit is een mengsel van diverse zuren. - er is een onderhoudscontract afgesloten voor tenminste 5 jaar, waarbij een deskundige partij tenminste éénmaal per jaar controle en onderhoud van het mestbehandelingsproces met alle bijbehorende voorzieningen uitvoert. 			
28	<p><u>Emissiearme mestopslag</u> In een emissiearme mestopslag vinden minder methaanemissies plaats als deze gasdicht is uitgevoerd, met een gasafvang bij de overdrukbeveiliging.</p> <p>De mestslag dient te voldoen aan de volgende voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De mestopslag bevindt zich buiten de stal. - Is gasdicht uitgevoerd met een overdrukbeveiliging die voldoet aan het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal, voorheen Activiteitenbesluit). - Ontstane gassen in de gasdichte ruimte worden opgevangen. - Er is een buffercapaciteit van tenminste 4 uur gasproductie om het gas tijdens een technische storing op te vangen. - Er is een vaste fakkelinstallatie die voldoet aan de veiligheidseisen NPR 7910-1+C1 om ongewenste emissies van gassen te voorkomen. - Meet-, regel- en drukbeveiligingssystemen moeten worden ingeregeld zodat wordt ingegrepen bij afwijkingen in het proces. 	14	Administratieve controle	Stel vast of de opslag van drijfmest buiten het dierverslijf is uitgevoerd conform het criterium.

6. Brandveiligheidsmaatlat

Deze maatlat is overgenomen van de MDV (2024)

Definities

Dierverblijf/afdeling = een afgescheiden ruimte in een stal met zijwanden en dak, waarin dieren gehuisvest zijn (eventueel in meerdere hokken).

Brandcompartiment = een gedeelte van een of meer bouwwerken bestemd als maximaal uitbreidingsgebied van brand. Als er een brandwerende scheiding is, dan is er sprake van een brandcompartiment. Zonder brandwerende scheiding vallen dierverblijven/afdelingen/stallen in hetzelfde brandcompartiment.

Technische installaties = een samenhangend en vaak min of meer geavanceerd systeem dat een bepaald doel dient, zoals een verwarmingsinstallatie.

Risicovolle installaties = technische installaties of gebruiksruimtes die uit onderzoek een groot risico voor de brandveiligheid blijken te vormen door zelfontbranding. Dit zijn mestbe- of verwerkingsinstallaties, luchtwassers, voer(meng)installaties, een koelruimte, opslag voor mobiele werktuigen/trekkers e.d., werkplaats en opslagloods met zelfontbrandbare materialen.

Technische ruimte = een aparte ruimte voor technische installaties/apparaten die niet tot het dierverblijf behoren (zie beschrijving bij maatregel 3), inclusief definitie technische ruimte uit Omgevingswet (voorheen Bouwbesluit): aparte ruimte met gebouwgebonden apparatuur. Gebouwgebonden apparatuur is de meterkast, verwarming e.d.

Brandveiligheidsmaatlat

	<i> criterium brandveiligheidsmaatregelen</i>	<i> Punten</i>	<i> Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat</i>	<i> Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)</i>
1	<p>'Veilige' indeling van het bouwblok met oog op brandveiligheid voor dieren in stallen:</p> <p>a - Afstand tussen MDV stal en overige bedrijfsgebouwen >8 m ≤10 m.</p> <p>b - Afstand MDV stal-<u>risicovolle</u> installaties >8 m ≤10 m.</p> <p>c - Afstand tussen MDV stal en overige bedrijfsgebouwen >10 m.</p> <p>d - Afstand MDV stal-<u>risicovolle</u> installaties >10 m.</p> <p>Max. 9 punten, maatregel a/c en b/d kunnen niet bij elkaar worden opgeteld. Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw (ook bij verbouw of aanbouw). De afstand tussen stallen en bedrijfsgebouwen en/of stallen en risicovolle installaties mag kleiner zijn indien via WBDBO-berekeningen (Weerstand tegen BrandDoorslag en BrandOverslag) is aangetoond dat dit geen risico op overslag van brand oplevert. (In dat geval kan het maximum aantal punten worden behaald zoals bij c en d aangegeven).</p> <p>Tussen de stallen mogen geen brandbare objecten aanwezig zijn, het gaat om brandbare organische en kunststof materialen en geparkeerde voertuigen. Als er wel brandbare objecten rondom de MDV stal aanwezig zijn, dan dient de afstand vanaf het brandbare object tot de MDV stal, risicovolle installatie of overige bedrijfsgebouwen minimaal te voldoen aan de bij a, b, c of d vereiste afstand.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>3</p> <p>6</p>	Administratieve toetsing op bouwtekening.	Fysieke toetsing door meting op de op het oog smalste afstand tussen de gebouwen. Bij meerdere gebouwen de op het oog smalste doorgang opmeten. Bij een aanbouw is dat de MDV stal inclusief aansluitende bestaande bebouwing. Bij onderbouwing met WBDBO, het brandoverslagrisico bepalen o.b.v. het grootste overslagrisico.
2	Er is een objectinformatiekaart aanwezig, die bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten stal) is voor de brandweer/hulpdiensten. Plattegrond van het bedrijf voorzien van: indeling bouwblok/stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.	1	Administratieve controle concept objectinformatiekaart	Fysieke controle aanwezigheid en juistheid, door steekproef op 2-4 voorzieningen.

	<i> criterium brandveiligheidsmaatregelen</i>	<i> Punten</i>	<i> Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat</i>	<i> Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)</i>
3	<p>Technische installaties/apparaten die niet specifiek tot het dierverblijf horen bevinden zich in een aparte ruimte met een brandwerendheid van ten minste 60 minuten.</p> <p>Apparaten die niet tot het dierverblijf behoren: voerbereiding (melk / brij-/ droogvoer), elektromotoren voor voertransport (varkens / legpluimvee / vleeskalveren), machinekamer van de melkstal, eierverzamelapparatuur, bronwaterinstallatie.</p> <p>Dit criterium heeft geen betrekking op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Apparaten die wel tot het dierverblijf behoren, hebben een specifieke functie in het dierverblijf, zoals melkstal, melkrobot of voerstation bij groepshuisvesting zeugen. - Gebouwgebonden technische installaties, de Omgevingswet (voorheen Bouwbesluit) stelt bovengenoemde eisen voor deze installaties al verplicht. <p>Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw (ook bij verbouw of aanbouw).</p>	8	Administratieve controle van bouwtekening.	Controleer of technische installaties in aparte brandwerende ruimte staan en controleer specificaties van facturen voor materiaalgebruik brandwerende ruimte.
4a	Er zijn geen elektromotoren aanwezig in dierverblijven.	4	Administratieve controle van technische tekeningen en/of offerte oververhittingsbeveiliging.	In de helft van de afdelingen (minimaal 1 en maximaal 4) fysieke controle op afwezigheid elektromotoren of aanwezigheid en specificatie oververhittingsbeveiliging op de factuur van de leverancier.
b	Elektromotoren in dierverblijven zijn voorzien van een beveiliging tegen oververhitting. Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	2		
5	<p>Controle op en herstel van installatiefouten bij oplevering van elektrische installaties of controle van bestaande elektrische installaties bij verbouw van het betreffende brandcompartiment <i>door onafhankelijke partij</i> die voldoet aan NEN1010 en/of NEN3140. Of controle op en herstel van brandrisico's van elektrische installaties <i>door onafhankelijke partij</i> die voldoet aan NTA8220.</p> <p>Het keuringsrapport bevat tenminste de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gegevens inspectie-instelling (bedrijf). - Wijze waarop fysieke inspectie en metingen plaatsvinden, incl. gebruikte meetinstrumenten. - Omschrijving elektrische installatie, o.a. onderdelen (verlichting, wandcontactdozen, etc) en verbruikers (CV, klimaatsturing). - Eindbeoordeling incl. eventueel geconstateerde afwijkingen en/of gebreken. <p>Toelichting: deze keuring moet uitgevoerd worden door een ander bedrijf dan degene die de elektrische installatie heeft aangelegd. Een opleveringscertificaat van de installateur komt niet voor punten in aanmerking.</p>	4	Administratieve controle van offerte voor onafhankelijke controle	Administratieve controle van onafhankelijke opleveringskeuring of brandrisicokeuring en eventueel herstel. Keuringsrapport bevat minimaal de genoemde onderdelen en is uitgevoerd door onafhankelijke organisatie; verder conform NEN1010 (bij Arbo al verplicht, maar niet onafhankelijk) en/of NEN3140

	<i> criterium brandveiligheidsmaatregelen</i>	<i> Punten</i>	<i> Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat</i>	<i> Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)</i>
6	Opslagruimte voor brandbare voer- en strooiselmaterialen (o.a. hooi/stro/zaagsel) buiten brandcompartiment met dierverblijven. Dit kan middels een brandwerende scheiding of tenminste 8 meter afstand tussen de opslag en het brandcompartiment met dierverblijven. [betreft partijen hooi/stro > 1 x de benodigde weekvoorraad] Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	2	Administratieve controle bouwtekeningen	Controleer bij gebruik brandbare voer- en strooiselmaterialen of de opslagruimte buiten het brandcompartiment met dierverblijven is gesitueerd. Er mag maximaal een weekvoorraad bij de dierverblijven aanwezig zijn.
7	De verlichtingsinstallatie is uitgevoerd met veilige materialen:			
a	De verlichtingsinstallatie (lamp, armatuur en voorschakelapparatuur) voldoen aan de IP65 kwaliteitsindicatie voor stof en waterdichtheid.	1	Administratieve controle offerte(s)	Controleer of IP65 is opgenomen in de specificaties van de lampen, armaturen en eventuele voorschakelapparatuur.
b	In de verdeelkast is een piekbegrenzer per groep geïnstalleerd als beveiliging tegen overbelasten bij het inschakelen van de verlichting.	1		Controleer of per aanwezige verlichtingsgroep een piekbegrenzer is geïnstalleerd in de verdeelkast.
8	De kabelgoten zijn 'open' uitgevoerd zodat knaagdieren zich er niet in kunnen verschuilen, om vraat door ongedierte tegen te gaan en contact kabel met omgeving te beperken. Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	2	Administratieve controle offerte installatie, of verklaring veehouder	In de helft van de afdelingen (minimaal 1 en maximaal 4) fysieke controle op uitvoering kabelgoten.
9a	Ondiepe mestkanalen in stal (max. 0,80 m diep) OF	4	Administratief a.h.v. bouwtekening	Meet de diepte van het mestkanaal tot onderzijde loopvloer, of controleer aanwezigheid luchtafzuiging onder de roosters.
b	Bij toepassing roostervloeren: directe luchtafzuiging onder de roosters. [criterium geldt voor alle systemen met (gedeeltelijk) drijfmestopvang] Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	2		Tussentijdse controle tijdens realisatie stal mogelijk, zie hoofdstuk 1.
10	Op het bouwblok is het hoogste bouwwerk voorzien is een uitwendige bliksembeveiligingsinstallatie, aangelegd volgens NEN 1014.	4	Administratieve controle bouwtekeningen en offertes.	Fysieke controle op aanwezigheid van de installatie en opleveringscertificaat waarmee de correctheid van de aanleg en functioneren wordt bevestigd.
11	Aanwezigheid van brandmeldapparatuur in de technische ruimten. Alle brandmelders zijn verbonden naar alarm- en blusinstallaties (bijvoorbeeld rook- en warmteafvoerinstallatie, overdrukinstallatie of automatische blusinstallatie) in de stal/technische ruimten, en doormelding naar tenminste 2 personen. - Brandmeldinstallatie voldoet aan NEN 2535. - Brandmeldinstallatie voldoet niet aan NEN 2535, maar voldoet wel aan criteriumbeschrijving en bestaat uit thermische melders of aspiratierookmelders. Definitie: Thermische melder is gevoelig voor temperatuursverhoging. De melder kan ingesteld zijn op een bepaalde bovengrens temperatuur of stijging van temperatuur binnen een bepaalde tijd.	4 2	Administratieve controle bouwtekeningen	Fysieke controle op aanwezigheid brandmelder in een van de technische ruimten en controle op doormelding. De brandmeldinstallatie voldoet aan NEN2535.

	<i>Criterion brandveiligheidsmaatregelen</i>	<i>Punten</i>	<i>Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat</i>	<i>Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)</i>
	Doel is verspreiding van brand door het dierverblijf via de hokinrichting te beperken. Hokinrichtingsonderdelen die verspreid door het hele hok aanwezig zijn, zoals voertroggen en koematrassen, kunnen zorgen voor een snellere verspreiding van de brand door het dierverblijf. Hokinrichting die een ondergeschikte bijdrage aan het brandgevaar levert, mogen buiten beschouwing worden gelaten. Dat is hokinrichting dat op een vaste plek en een zeer klein oppervlak van het hok in beslag neemt, bijvoorbeeld verrijkmateriaal, drinkbakken, koeborstel, melkrobot. Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.			materiaal op de verpakking en/of bij de productinformatie.
15a b	Onbrandbare bedding van zand in de stal OF brandbare bedding i.c.m. brandveilig sprinkler-/watermistsysteem. Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	2 2	Administratieve controle offertes	Fysieke controle type bedding of aanwezigheid van een sprinklersysteem
16	Minimaal 2 toegangsdeuren in een dierverblijf (afdeling), waarvan ten minste 1 buitendeur. Indien één van de toegangsdeuren leidt naar een overdekte uitloop dan dient deze ook voorzien te zijn van een deur naar buiten. Dit criterium geldt voor het deel van de stal dat gecertificeerd wordt.	2	Administratieve controle bouwtekeningen	In de helft van de afdelingen (minimaal 1 en maximaal 4) controle op vluchtdoorsneden.
17	Automatische blusapparatuur in technische ruimte behorend bij de te certificeren stal.	4	Administratieve controle bouwtekeningen	Fysieke controle in tenminste één van de technische ruimten van de MDV stal.
18	Er zijn gekeurde handbrandblussers aanwezig die geschikt zijn voor brand klassen A en B en/of C en voorzien van instructie over werking en gebruik. Er is per 1000 m ² staloppervlak minimaal een brandblusser aanwezig die een inhoud heeft van minimaal 9 kg (zwaardere blussers worden als 9 kg blusser gewaardeerd), of minimaal een brandblusser die een inhoud heeft van minimaal 6 kg per 600 m ² staloppervlak. Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	2	Administratieve controle bouwtekeningen.	Fysieke controle op aanwezigheid gekeurde handbrandblussers met een inhoud van tenminste 9 kg per 1000 m ² of tenminste 6 kg per 600 m ² staloppervlak en tenminste geschikt voor de brandklassen A en B.
19	Aanwezigheid brandslanghaspel van voldoende lengte, met bereik in dierverblijven en technische ruimten. Voldoende lengte wil zeggen dat alle stalruimte met de slang bereikt moet kunnen worden. Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	6	Administratieve controle bouwtekeningen	Controleer in 2 ruimtes of de langste afstand tot de brandhaspel overeenkomt met de lengte van de brandslang.
20a b	Aanwezigheid sprinkler/ watermistsysteem in alle dierverblijven MDV stal, gekoppeld aan de brandmeldinstallatie. Brandklep brandklasse A met smeltzekering(60 graden) in ventilatiekanaal zodat bij brand de verspreiding wordt geremd [Alleen bij mechanisch geventileerde stallen] Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	8 4	Administratieve controle bouwtekeningen of offerte brandkleppen in ventilatiekanaal.	In de helft van de afdelingen (minimaal 1 en maximaal 4) fysieke controle op aanwezigheid sprinkler/watermistsysteem of administratieve controle facturen brandkleppen in ventilatiekanaal.

	<i> criterium brandveiligheidsmaatregelen</i>	<i> Punten</i>	<i> Beoordelingsrichtlijn voor ontwerpcertificaat</i>	<i> Beoordelingsrichtlijn voor definitief certificaat (aanvullend op richtlijn voor ontwerpcertificaat)</i>
21	Grootte van het brandcompartiment waarbinnen de dierverblijven zich bevinden: A < 1.000 m ² B ≥ 1.000 m ² < 1.750 m ² C ≥ 1.750 m ² < 2.500 m ² Bij meerdere brandcompartimenten is grootste brandcompartiment van de te certificeren stal bepalend voor het aantal punten.	6 4 2	Administratieve controle bouwtekening	Controleer op realisatie volgens bouwtekening.
22	Een vaste noodstroomaggregaat staat in aparte ruimte, afgescheiden van de technische ruimte(n). [Alleen bij mechanisch geventileerde stallen en stallen met een melkinstallatie] Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	2	Administratieve controle bouwtekeningen	Fysieke controle op aanwezigheid en functioneren noodstroomaggregaat.
23a b	Alleen natuurlijk geventileerde dierverblijven OF Gescheiden stroomvoorziening voor ventilatie in naastgelegen dierverblijven en brandcompartimenten. [Alleen bij mechanisch geventileerde stallen] Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	4 4	Administratieve controle technische tekeningen, offerte ventilatiesysteem.	
24	Alleen bij dieren met een buitenuitloop: A - Opvang met voldoende capaciteit buiten stal op minimaal 5 meter van stal. B - deuren/openingen met automatische opening gekoppeld aan een stil brandalarm van betreffende brandcompartiment. C - Aanwezigheid uitvoerbaar evacuatieplan voor dieren bij calamiteiten gekoppeld aan objectinformatiekaart. Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	2 2 1	Administratieve controle bouwtekening <u>of</u> verklaring veehouder	Fysieke controle op aanwezigheid evacuatieplan, opvang buiten stal en/of koppeling van deuren aan brandalarm.
25	Aanwezigheid Rook en Warmte Afvoersysteem met voldoende afvoercapaciteit, gekoppeld aan de brandmeldinstallatie. De capaciteit van een RWA-installatie dient afgestemd te zijn op het te verwachten brandscenario. Hiervoor dienen benodigde toe- en afvoercapaciteit berekend te worden op basis van de norm NEN6093. Dit criterium geldt voor de brandcompartimenten waar de te certificeren stal onderdeel van is.	5	Administratieve controle offerte	In de helft van de afdelingen (minimaal 1 en maximaal 4) fysieke controle op aanwezigheid RWA-installatie.

7. GVM maatlat Kennisontwikkeling

Onder het thema Kennisontwikkeling wordt een breed scala aan activiteiten verstaan die inzicht moeten geven aan de mate waarin sprake is van een actieve opstelling tot doorlopende kennisontwikkeling en -verspreiding van de agrarisch ondernemer.

	Maatregel	Omschrijving	Antwoord	Waardering (punten)	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
1	Vakliteratuur	U bent geabonneerd op: <ul style="list-style-type: none"> - Agrarisch Dagblad - Nieuwe Oogst - Veeteelt - V-focus - Melkvee Magazine - Elite - Herkauwer (GDDieren) - Anders (aanvullende vakliteratuur kan worden geïnventariseerd en ter erkenning aan SMK worden voorgelegd). 	Ja/nee Ja /nee Ja /nee Ja /nee Ja/nee Ja/nee Ja/nee	Max 5 pnt 1 1 1 1 1 1 1	Controleer verklaring van ondernemer of facturen en afschriften van abonnementen	Controle op facturen en afschriften van abonnementen.
2	Deelname studiegroep	U participeert aantoonbaar (lidmaatschap / deelnemersbijdrage) in een studiegroep en/of agrarische natuurvereniging.	Ja/nee	10	Controleer verklaring van ondernemer of facturen en afschriften van lidmaatschapscontributie.	Controle op facturen en afschriften van lidmaatschapscontributie.
3	Deelname Melkvee-academie	U bent lid van en deelnemer aan de Melkvee academie	Ja/nee	3	Controleer verklaring van ondernemer of uitdraai profiel melkvee academie controleren.	Uitdraai profiel melkvee academie controleren/factuur
4	Periodieke (Bij)scholing Dierenwelzijn, diergezondheid en klauwverzorging.	U heeft het afgelopen jaar deelgenomen aan één of meerdere, in het kader van het GVM erkende (na)scholingsactiviteiten en deze met een diploma, getuigschrift of certificaat afgesloten. Cursus dierenwelzijn en gezondheid Cursus klauwverzorging (aanvullende bijscholingen kunnen kan worden geïnventariseerd en ter erkenning en waardering worden voorgelegd). Randvoorwaarden cursus welzijn en gezondheid: <ul style="list-style-type: none"> • Verzorgd door ervaren deskundige op gebied van melkveewelzijn en -gezondheid; • Minimaal 3 uur van de training is ingevuld met theorie en minimaal 3 uur met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het diergedrag of - uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk; 	Certificaat Ja/nee Ja/Nee	Max 20 punten 5 punten 5 punten	Controleer verklaring van ondernemer of facturen en afschriften van cursussen en/of aanwezigheidslijsten .	Controle op diploma's, getuigschrift of certificaat van gevolgde cursussen en/of aanwezigheidslijsten/factuur.

	Maatregel	Omschrijving	Antwoord	Waardering (punten)	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
		<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens de cursus vindt er interactie plaats met andere melkveehouders; • Aandacht voor effecten handelingen op de te verzorgen dieren; • Aandacht voor positieve financiële consequenties en productieresultaten. <p>Randvoorwaarden cursus klauwverzorging: Wanneer de melkveehouder de klauwverzorging zelf doet, moet hij of zij aantonen dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hiervoor een meerdaagse opleiding gevolgd is op het gebied van klauwverzorging (5 jaar geldig, diploma of certificaat controleren). <p>Of</p> <ul style="list-style-type: none"> • De melkveehouder zonder hierboven (nog geldige) omschreven opleiding moet binnen 2 jaar na ingang van het certificaat een opfriscursus klauwverzorging hebben gevolgd, die verzorgd is door een gecertificeerde klauwverzorger (ingeschreven bij de VVRP) of een door SMK erkende professional op het gebied van klauwgezondheid, die daarnaast in bezit is van een opleidingsakte voor het verzorgen van cursussen of onderwijs. In deze opfriscursus ligt de nadruk op de praktische uitvoering van de klauwverzorging en deze beslaat minimaal 2 dagdelen, waarvan minimaal 1 dagdeel gericht op bewustwording (met leren vertalen van de signalen voor kreupelheid in effectieve preventiemaatregelen). Aandacht voor inzicht in (onderliggende) oorzaken kreupelheid, soorten kreupelheid en hoe deze te signaleren, behandelen en voorkomen. 				
5	Bedrijfsbegeleiding	U ontvangt tenminste 3 maal per jaar bedrijfsbegeleiding door uw dierenarts, een onafhankelijk adviseur (bv Vetvice) of uw voervoorlichter. Hiervan wordt verslag gemaakt en er worden actiepunten benoemd en geëvalueerd (alleen deelname aan CDM of Koekompas voldoet niet).	Ja/nee	15	Controleer verklaring van ondernemer of gespreksverslagen.	Controle op verslagen van bedrijfsbegeleiding
6	Ketenkwaliteitsysteem	U bent deelnemer aan het ketenkwaliteitsysteem van uw zuivelorganisatie	Ja/nee	5	Controleer verklaring van ondernemer of afschrift deelname kwaliteitssysteem zuivelorganisatie.	Controle op bewijs van deelname kwaliteitssysteem zuivelorganisatie

	Maatregel	Omschrijving	Antwoord	Waardering (punten)	Controlerichtlijn ontwerp	Controlerichtlijn definitief
7	Diergezondheids-certificaten	U neemt deel aan de diergezondheids-programma's van de GD en beschikt over gezondheidscertificaten voor: <ul style="list-style-type: none"> - Lepto-vrij - IBR-vrij - BVD-vrij - Paratbc -vrij - Salmonella-onverdacht 	Ja/nee Ja/nee Ja/nee Ja/nee Ja/nee	Max 10 punten 2 pnt per certificaat	Controleer verklaring van ondernemer of geldige gezondheidscertificaten/status overzicht bedrijf op GD website	Controle op in bezit zijn van geldige gezondheidscertificaten/status overzicht bedrijf op GD website
8	Studiereizen	U heeft in de afgelopen 2 jaar aan een georganiseerde meerdaagse agrarische of anderszins erkende relevante studiereis deelgenomen	Ja/nee	3	Controleer verklaring van ondernemer of facturen en reisbescheiden.	Controle op facturen en reisbescheiden.
9	Scholing medewerkers	U heeft een uitgewerkt opleidings- en scholingsprogramma voor medewerkers	Ja / nee	5	Controleer verklaring van ondernemer of aanwezigheid van opleidings- en scholingsprogramma voor medewerkers die op de loonlijst staan.	Controle op aanwezigheid van opleidings- en scholingsprogramma voor medewerkers die op de loonlijst staan.
10	Leerbedrijf	U bent een erkend agrarisch leerbedrijf	Ja / nee	5	Controleer verklaring van ondernemer of bewijs van erkenning leerbedrijf	Controle op bewijs van erkenning leerbedrijf
11	Pilotbedrijf	U neemt deel aan een door het GVM erkend pilotproject (bv Proefstal NH3-reductie). Voor erkenning dient het pilot project te worden voorgelegd aan de beheerder van het certificatieschema.		10	Controleer verklaring van ondernemer of bewijs van deelname door GVM erkende pilotprojecten.	Controle op bewijs van deelname door GVM erkende pilotprojecten
		Max score		91 punten		

8. GVM maatlat Omgevingsgerichtheid

In de maatlat Omgevingsgerichtheid worden activiteiten en voorzieningen gewaardeerd die de cohesie tussen het agrarisch bedrijf en haar omgeving versterken en/of bijdragen aan de transparantie van het bedrijf naar de omgeving. Deze maatlat heeft een generiek karakter en is voor alle bedrijfstypen toepasbaar. Belangrijk bij het invullen van deze maatlat is dat er rekening gehouden wordt met het gemeentelijk beleid.

	Maatregel	Omschrijving	Waardering (punten)	<i>Beoordelingsrichtlijn ontwerp</i>	<i>Beoordelingsrichtlijn definitief</i>
1	Informatiebord	Vanaf openbare weg leesbaar informatiebord met minimaal in woord en/of beeld: bedrijfsinformatie over diersoort en -categorie en doel van de bedrijfsmatig op het bedrijf gehouden dieren (bijv. fokkerij, opfok, melk-, eier- of vleesproductie) of geteelde producten.	6	Controleer administratief of bord is of wordt geplaatst.	Controleer visueel of informatiebord vanaf openbare weg zichtbaar en leesbaar is en of het voldoet aan de randvoorwaarden.
2	Website	Het bedrijf beschikt over een eigen website met minimaal de volgende informatie: type bedrijf, aantallen dieren, houderij en toelichting op het productieproces.	6	Controleer administratief of er een website online is.	Controleer visueel of een website vrij toegankelijk online beschikbaar is en of de inhoud voldoet aan de voorwaarden.
3	Webcam	Er is een webcam in één of meerdere stallen en/of uitlopen geïnstalleerd, en gekoppeld aan een voor derden toegankelijk medium. De beelden zijn op elk gewenst moment te bekijken, bv op de website van het bedrijf of bij informatiebord.	3	Controleer administratief of een webcam of camera ingepland is.	Controleer visueel of een webcam vrij toegankelijk beschikbaar is en of de inhoud voldoet aan de voorwaarden.
4	Toegankelijkheid bedrijf	Het bedrijf beschikt over een opengesteld (wandelpad) over erf of eigen grond met tenminste zicht op bedrijfsactiviteiten buiten de stal. De lengte hiervan bedraagt < 100 m 100 m - 250 m ≥ 250 m Een wandelpad over openbaar terrein (bv over de openbare weg) komt niet voor punten in aanmerking	Max 10 pnt 0 6 10	Controleer administratief of plan voldoet aan randvoorwaarden of dat dit reeds aanwezig is in een van de andere stallen of uitlopen.	Controleer visueel of aan de norm is voldaan en goed toegankelijke mogelijkheden zijn om van buiten de stal de dieren in de stal (of een deel van de stal) en/of in de permanent beschikbare uitloop te bekijken. Meet bij twijfel afstand van openbare weg tot zichtpunt stal/uitloop na.
5	Zicht op dieren	- Inkijk in de stal of zicht op dieren (die op het bedrijf worden gehouden) in de weide - In de stal de dieren bekijken (via directe toegang tot de stal of via ramen in een afgescheiden bezoekersruimte of skybox). Vanaf de openbare weg moet duidelijk zichtbaar zijn dat bezoekers op het bedrijf welkom zijn en ze al dan niet onder begeleiding of na afspraak de stal / bezoekersruimte mogen betreden.	Max 8 pnt 4 8	Controleer administratief of aan randvoorwaarden wordt voldaan en of een eventuele vergunning/ toestemming is aangevraagd.	Controleer visueel of aan de norm is voldaan en of de vergunning/toestemming aanwezig is.
6	Burendag	Het bedrijf is tenminste eenmaal per 2 jaar opengesteld voor publiek middels een open dag of een (boeren)burendag waarbij omwonenden en dorpsgenoten worden uitgenodigd op het bedrijf	8	Controle op documentatie planning open dagen.	Controleer aan de hand van de opgaaf van de ondernemer of er voldoende opendagen zijn georganiseerd.

	Maatregel	Omschrijving	Waardering (punten)	<i>Beoordelingsrichtlijn ontwerp</i>	<i>Beoordelingsrichtlijn definitief</i>
7	Verbrede landbouw		Max 10 pnt		
7a		Boerderijwinkel / huisverkoop / verkoop via automaat aan openbare weg	5	Controleer administratief of plannen voor Boerderijwinkel / huisverkoop / verkoop via automaat aan openbare weg aanwezig zijn	Controleer visueel of Boerderijwinkel / huisverkoop / verkoop via automaat aan openbare weg aanwezig is
7b		Zorg- of opvangfunctie (zorgboerderij, dag- of naschoolse opvang)	5	Controleer administratief of er plannen voor een zorg of opvangfunctie zijn uitgewerkt.	Controleer visueel of er zorg of opvangfunctie is gerealiseerd op het bedrijf
7c		B&B / Boerderijcamping	3	Controleer administratief of er plannen zijn voor een B&B of Boerderijcamping	Controleer visueel of er een B&B of Boerderijcamping aanwezig is.
7d		Multifunctioneel gebruik (bv vergaderaccommodatie, boerengolf)	3	Controleer administratief of er plannen zijn voor een multifunctioneel gebruik van het bedrijf.	Controleer visueel of het bedrijf multifunctioneel gebruikt kan worden
8	Inzicht in GVM-score	Op de website van mijn bedrijf of via het informatiebord aan de openbare weg maak ik de GVM-beoordeling van mijn bedrijf zichtbaar.	10	Controleer administratief of er plannen om de GVM beoordeling zichtbaar te maken	Controleer visueel op bedrijf of website of de GVM beoordeling zichtbaar is.
		Max score	61 punten		

9. GVM maatlat Natuur & Landschap

Het thema 'Natuur & Landschap' van het GVM richt zich op het bevorderen van (de variatie aan) natuur- en landschapselementen op de bij het bedrijf behorende gronden. Minimum puntenscore: minimaal 1% van het kadastraal oppervlak van het bedrijf is ingericht op behoud van natuur- en landschapselementen.

Naast deze maatlat is het hebben van een bedrijfsnatuur- en landschapsplan een randvoorwaarde voor het GVM.

	Maatregel	Omschrijving	Waardering	Beoordelingsrichtlijn ontwerp	Beoordelingsrichtlijn definitief
	Natuur & landschapsplan	Het bedrijf beschikt over een actueel natuur- en landschapsplan (max 5 jaar oud) voor haar gronden, dat opgesteld of goedgekeurd is door een deskundige van Landschapsbeheer Groningen of een andere in het kader van het GVM erkende instelling	Randvoorwaardelijk criterium	Verklaring van ondernemer dat de stal/houderij op dit criterium zal (blijven) voldoen. Waar mogelijk wordt dit op basis van documenten uit voorgaande periodes aannemelijk gemaakt.	Het bedrijf dient te beschikken over een door een erkend deskundige opgesteld bedrijfspecifiek natuurplan van maximaal 5 jaar oud. In het natuurplan moet aandacht worden geschonken aan beheer van planten, dieren en natuurelementen en het dient concrete beheersmaatregelen aan te geven. Tijdens bedrijfsbezoek wordt het bestaan van het plan administratief gecontroleerd en worden voor zover van toepassing visueel de genomen maatregelen gecontroleerd.
1	Natuur & landschapselementen	Welk percentage van het totale (kadastrale) oppervlak van uw percelen (<u>excl bouwblok</u>) wordt ingezet voor natuur & landschap (bos, hagen, solitaire en laanbomen, singels, poelen, of oevers van watergangen en sloten, bermen, beheersgrond of akkerranden). Bemesting en gebruik bestrijdingsmiddelen is hier niet toegestaan. < 1 % 1 - 2 % 2 - 3% 3 - 5% ≥ 5 %.	Max 15 punten 0 5 9 12 15	Verklaring van ondernemer dat de stal/houderij op dit criterium zal (blijven) voldoen. Waar mogelijk wordt dit op basis van documenten uit voorgaande periodes aannemelijk gemaakt.	Visuele controle tijdens bedrijfsbezoek. Ondernemer overlegt kaartmateriaal van het bedrijf waar de elementen zich bevinden. Inclusief de oppervlaktes die de elementen innemen en een berekening van het oppervlak t.o.v. het totale oppervlak aan percelen dat in gebruik is van de ondernemer. Voor bomen wordt de omtrek van de boomkruin als areaal

	Maatregel	Omschrijving	Waardering	Beoordelingsrichtlijn ontwerp	Beoordelingsrichtlijn definitief
					genomen. Voor lijnvorming elementen de breedte van de boomkruin x lengte van het element gebruikt.
2	Akkerbouw en voedergewassen Kruidenrijkgrasland	- Teelt van tenminste 2 verschillende akkerbouw- en/of voedergewassen (niet zijnde grasland of maisland) met een minimum omvang van 0,5 ha per teelt. - % Tenminste 5, of 10 of 20 % van mijn grond bestaat uit kruidenrijk grasland) Berekening van het % areaal kruidenrijkgrasland vindt plaats op basis van de Biodiversiteitsmonitor Melkveehouderij, hiervoor wordt een rekenmodule beschikbaar gesteld)	Max 18 pnt 3 3 10 15	Verklaring van ondernemer dat de stal/houderij op dit criterium zal (blijven) voldoen. Waar mogelijk wordt dit op basis van documenten uit voorgaande periodes aannemelijk gemaakt.	Visuele en administratieve controle tijdens bedrijfsbezoek. Kruidenrijkgrasland kan worden aangetoond met beheercontracten van Programma beheer.
3	Agrarisch natuurbeheer	Deelname aan agrarisch natuurbeheer, te weten; - Akkervogelbeheer - Weidevogelbeheer - Landschapselementen - Peilbeheer	Max 15 pnt 3 10 5 5	Verklaring van ondernemer dat de stal/houderij op dit criterium zal (blijven) voldoen.	Visuele en administratieve controle tijdens bedrijfsbezoek.
4	Weidegang	Gedurende tenminste 120 dagen/jaar weidegang aanbieden aan: - Het jongvee - De volwassen melkvee Gedurende tenminste april – oktober weidegang als het mogelijk is (eis in Natuurweide/Skal)	Max 30 pnt 5 20 25	Verklaring van ondernemer dat de stal/houderij op dit criterium zal (blijven) voldoen.	- Administratieve controle geldig certificaat of deelname BLK, On the way to PlanetProof, Beter Voor certificaat - Administratieve controle weidegang melkkoeien (bedrijf is deelnemer op website van zuivelketen) - Natuurweide certificaat
5	Schuil- en nestplaatsen voor dieren	Op mijn bedrijf heb ik: - Minimaal 5 nestkasten / nestvoorzieningen voor vogels - Een nestpaal voor ooievaars of een nestkast voor roofvogels. - Een vlermuizenkelder/-kast. - Bijenkast(en) of nestgelegenheid voor (graaf)wespen - Minimaal 2 takkenhopen van snoeihout, maaisel of afgestorven riet met een hoogte van minimaal 1 meter als schuilplaats voor o.a. reptielen	Max 5 pnt 1 1 1 1 1	Verklaring van ondernemer dat de stal/houderij op dit criterium zal (blijven) voldoen. Waar mogelijk wordt dit op basis van documenten uit voorgaande periodes aannemelijk gemaakt.	Visuele controle tijdens bedrijfsbezoek.
6	Groen op het bouwblok	Welk percentage van het totale oppervlak van uw bouwblok wordt ingezet voor "groen" (houtig, kruidig en/of vochtig). Het oppervlak aan tuin binnen het bouwblok mag hierin worden meegeteld. Bemesting en gebruik bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan. Het		Verklaring van ondernemer dat de stal/houderij op dit criterium zal (blijven) voldoen. Waar mogelijk	Visuele controle tijdens bedrijfsbezoek. Ondernemer overlegt een uitgewerkte berekening van de

	Maatregel	Omschrijving	Waardering	Beoordelingsrichtlijn ontwerp	Beoordelingsrichtlijn definitief
		gaat hierbij niet om frequent gemaaide gazons. Grasstroken worden maximaal 2 per jaar gemaaid. <5 % groen 5 - 10 % groen 10 - 20 % groen 20 - 30 % groen ≥ 30 % groen	Max 15 pnt 0 5 8 12 15	wordt dit op basis van documenten uit voorgaande periodes aannemelijk gemaakt.	oppervlakte in combinatie met een kaart van het bouwblok waarop het groen is ingetekend. De groene elementen kunnen soms oop op basis van een bedrijfsnatuurplan worden gecontroleerd.
7	Bestrijdingsmiddelen	Er worden geen chemische bestrijdingsmiddelen of gewasbeschermingsmiddelen toegepast. (EKO-certificaat) Geen gebruik chemische onkruidbestrijdingsmiddelen op erf	Max 15 pnt 15 5	Administratieve controle certificaat	- Administratieve controle geldig Skalcertificaat - Administratieve controle geldig certificaat of deelname BLK, On the way to PlanetProof, Beter Voor certificaat
		Max score	113 punten		

10. GVM maatlat Grondgebondenheid en Kringloop

Het thema sluiten van kringlopen krijgt binnen de melkveehouderij op een concrete manier invulling via de KringloopWijzer. EIn de 10 jaar tijd is de Kringloopwijzer geïmplementeerd bij alle melkveebedrijven in Nederland die aan zuivelketens leveren.

Bij regionale kringlopen wordt de afstand waarover mest wordt afgezet en ruwvoer wordt aangevoerd beoordeeld. De mate waarin dit gebeurt wordt buiten beschouwing gelaten, omdat dat bij grondgebondenheid al tot uiting komt.

In de sector is inmiddels een definitie voor grondgebondenheid vastgesteld. Daarbij wordt het % eiwit van eigenland (in eigen rantsoen) als sturend kengetal gebruikt. In de GVM wordt grondgebondenheid ook gewaardeerd op basis van het aantal GVE per hectare. Tot de grond wordt gerekend alle landbouwgrond die het bedrijf in feitelijk gebruik heeft. De GVE's worden bepaald op basis van de aangevraagde aantallen dierplaatsen.

Naast deze maatlat is grondgebondenheid ook een randvoorwaarde via een maximaal aantal dieren per hectare (uitgedrukt in GVE/ha). Als bovengrens wordt de norm gehanteerd van 4,5 GVE/hectare.

Maximale score gehele GVM maatlat grondgebondenheid en kringloop is 100 punten

	Maatregel	Omschrijving	Waardering	Beoordelingsrichtlijn ontwerp	Beoordelingsrichtlijn definitief
	Kringloop-wijzer				
1	Kringloop-wijzer Ruwvoer analyse	Gebruik Kringloopwijzer van ZuivelNL . Het bedrijf laat alle gras- en maiskuilen door een erkend laboratorium opmeten bemonsteren en analyseren	5 5	Administratieve controle gebruik kringloopwijzer Administratieve controle analyserapporten KLW uitdraai voorgaande jaar	Administratieve controle gebruik kringloopwijzer Administratieve controle analyserapporten
2	Resultaten Kringloop-wijzer	KLW resultaten worden toegepast in een beoordelingsstelsel En/of onafhankelijk gecontroleerd certificaat	10 20	Administratieve controle beoordelingsstelsel.	Administratieve controle beoordelingsstelsel.
	Regionale kringlopen				
3		Alle mest die van mijn bedrijf wordt afgevoerd zet ik af naar agrariërs binnen een straal van max 20 km van mijn bedrijf	10	Administratieve controle contracten afzet mest en afstand tot het bedrijf.	Administratieve controle contracten afzet mest en afstand tot het bedrijf.
		Huidige max deelscore kringloop	50 punten		

	Grond gebondenheid	Criterion	Antwoord		Beoordelingsrichtlijn ontwerp	Beoordelingsrichtlijn definitief
	Uitgangspunten					
1	Grond	Aantal ha's landbouwgrond dat het bedrijf feitelijk gebruik heeft (zie Landbouwtelling/opgave gewaspercelen)	.. ha		Administratieve controle middels gecombineerde opgaaf.	Administratieve controle middels gecombineerde opgaaf.
2	Dieren	Dierplaatsen volgens vergunningaanvraag		Aantal GVE*	Administratieve controle (aanvraag)vergunning.	Administratieve controle vergunning.
		Aantal melkkoeien	... stuks	...		
		Aantal jongvee tot 2 jaar	.. stuks	...		
		Aantal volwassen stieren	.. stuks	...		
		Aantal schapen/geiten	.. stuks		
2a		Totaal	 GVE		
	Berekening					
3	GVE/ha	Totaal aantal GVE/ha's landbouwgrond in gebruik (= antwoord 2a/1a)	... GVE/ha		Administratieve controle berekening middels (aanvraag)vergunning en gecombineerde opgaaf.	Administratieve controle berekening middels vergunning en gecombineerde opgaaf.
	Waardering GVM			Waardering		
	Basisvoorwaarde grondgebondenheid	Indien GVE/ha > 4,5		Geen medewerking tot bouwblok-vergroting	Administratieve controle berekening middels (aanvraag)vergunning en gecombineerde opgaaf	Administratieve controle berekening middels vergunning en gecombineerde opgaaf.
	Maatlat Grondgebondenheid					
	Punten waardering grondgebondenheid	Indien GVE/ha: - $\leq 4,5$ GVE/ha, maar \geq dan 3,5 GVE/ha: - < 3,5 GVE/ha dan waarden met 2,5 punten per 0,1 GVE/ha lager dan 3,5 GVE - $\leq 1,5$ GVE = 50 punten (Voorbeelden: 3,3 GVE/ha = 5 punten; 1,7 GVE/ha = 45 punten)		0 punten 50 punten	Administratieve controle berekening middels (aanvraag)vergunning en gecombineerde opgaaf	Administratieve controle berekening middels vergunning en gecombineerde opgaaf.
		Huidige max deelscore grondgebondenheid		50 pnt		

Toelichting:

GVE berekening: gebruik laatste versie van Excelberekening van de website www.maatlaturzameveehouderij.nl

Bijlage 1 toelichting stroefheidmeting betonvloeren

Bij inspectie stalontwerpcertificaat is verklaring leverancier voldoende, bij inspectie stalcertificaat dient een stroefheidscertificaat van maximaal drie jaar oud te zijn bijgevoegd.

1. Stroefheid nieuwe stalvloeren bij puntenwaardering in stalontwerpcertificaat:

- Verklaring dat vloer wordt gekocht bij fabrikant die een stroefheidsrapportage levert of
- Rapportage van fabrikant betreffende de te leveren vloerdelen of
- Offerte voor vloerdelen met profiel of
- Offerte dat (in het werk gestorte) vloer wordt opgeruwd of
- Offerte dat in het werk gestorte vloer wordt bemeten.

2. Stroefheid nieuwe stalvloeren bij puntenwaardering in stalcertificaat.

2.1 Geen metingen of rapportages noodzakelijk bij:

- Vloerdelen met profiel.
- Ongeruwde vloerdelen.

2.2 Certificatie Instelling bemet stroefheid vloer in de stal bij:

- In het werk gestorte vloeren zonder profiel die niet zijn opgeruwd en waar geen onafhankelijke meetrapportage is.
- Prefab vloerdelen zonder onafhankelijke meetrapportage (geleverd door fabrikant of onafhankelijke meting in de stal).

2.3 Rapportage stroefheid prefabvloerdelen:

- Fabrikant levert rapportage dat de geleverde vloerdelen (middels een overeenkomend) referentiemonster bemeten zijn op stroefheid en voldoen aan de norm in MDV. Bij een vloer bestaande uit een combinatie van rubber en beton gemeten mag de stroefheid van het beton worden bemeten met een groter proefstuk met dezelfde profilering indien de betondelen in de originele vloer te klein zijn om te bemeten.
- Meetmethode bij gebruik Leroux meter volgens richtlijnen in NEN 2873:1982/A1:1999 nl.
- Meetmethode bij gebruik FSC2000/2011 volgens richtlijnen in NEN 7909:2022.
De metingen zijn uitgevoerd door een extern bedrijf. Dit bedrijf stelt tevens de rapportage op. Dit dient een deskundige en externe instantie met ervaring te zijn.
- De rapportage gaat over referentiemonsters van vloerdelen overeenkomstig met de diercategorie waarvoor de vloerdelen geleverd zijn. Een korte beschrijving van de toplaag van de vloer is toegevoegd. Hier wordt onderscheid gemaakt tussen roostervloeren en dichte vloeren en tussen varkensroosters en rundveeroosters.

- Het nummer van de rapportage (of van een certificaat waarvan een stroefheidsmeting een onderdeel vormt) is op ieder vloerdeel aangebracht. Indien de stroefheidsmeting gekoppeld is aan een andere certificatie inspectie, volstaat het certificaatnummer van bijv. KOMO.
- Een rapportage is maximaal drie jaar geldig. Bij een nieuwe rapportage dient een nieuw, recent geproduceerd, referentiemonster te worden beoordeeld.

Indien er een certificatieschema voor de prefabvloeren in de markt komt waarbij in de criteria stroefheidsmetingen als eis zijn opgenomen en deze stroefheidsmetingen aantoonbaar voldoen aan de norm binnen MDV, kan aan het College van Deskundigen agro/food worden voorgelegd of dit certificaat ter vervanging van bovenstaande rapportage gehanteerd mag worden.

Voorbeeld inhoud rapportage dat geschikt is bij levering van een roostervloer voor een varkensstal (biggen, zeugen, vleesvarkens, beren). Voor een dichte vloer in een varkensstal, een roostervloer in een rundveestal en een dichte vloer in een rundveestal kunnen vergelijkbare rapportages worden opgesteld:

Bedrijf:	ExpertMeasure BV te Meteren	
Controleur:	Dhr. P. Precies	
Datum rapport:	1-2-2012	
Leverancier:	PrefabStal BV te Veehuizen	
Aantal referentiemonsters:	4	
Type vloerafwerking:	geschuurd	
Meetmethode:	FSC2000/2011, stroefheid is bepaald volgens richtlijnen in NEN 7909:2022.	
Kenmerken:	Vloer voor varkensstal Roostervloer	
Resultaten*:	ref. monster 1	FSC waarde 0,67
	ref. monster 2	FSC waarde 0,75
	ref. monster 3	FSC waarde 0,80
	ref. monster 4	FSC waarde 0,69
Conclusie:	De vier referentiemonsters van de roostervloer voor varkensstallen van bedrijf PrefabStal BV hebben allen een stroefheid waarvan de FSC waarde hoger is dan 0,60.	

**de resultaten hoeven niet met exacte meetwaarde in het rapport vermeld te worden bij levering van prefabvloerdelen aan de klant*

2.4 Rapportage stroefheid bij metingen in de stal:

- Meetbedrijf bemeet minimaal in drie hokken in de stal de stroefheid volgens de procedure.
- De metingen zijn uitgevoerd door een extern bedrijf. Dit bedrijf stelt tevens de rapportage op.

Voorbeeld inhoud rapportage door meetbedrijf in stal van veehouder A.:

Bedrijf:	ExpertMeasure BV te Meteren
Controleur:	Dhr. P. Precies
Datum rapport:	1-2-2012
Opdrachtgever:	Veehouder A te Stalhuizen
Locatie:	Varkensstal BV, Polder 12 te Stalhuizen
Type vloer:	roostervloer in vleesvarkensstal
Meetmethode:	FSC2000/2011, stroefheid is bepaald volgens richtlijnen in NEN 7909:2022 en aanvullende richtlijnen uit de MDV.
Meetlocaties en omstandigheden:	A) Stal 3 – afdeling 1 eerste hok links (geen dieren, droge nieuwe vloer) B) Stal 3 – afdeling 4 tweede hok rechts (met dieren, natte vloer, vloer schoongeveegd) C) Stal 3 – afdeling 4 derde hok links (met dieren, droge vloer, vloer schoongeveegd) D) Stal 3 – afdeling 8 vijfde hok links (geen dieren, droge nieuwe vloer)
Resultaten:	meetserie A gemiddelde FSC waarde 0,89 meetserie B gemiddelde FSC waarde 0,72 meetserie C gemiddelde FSC waarde 0,75 meetserie D gemiddelde FSC waarde 0,84
Conclusie:	De vier metingen van de roostervloeren in de varkensstal 3 van bedrijf Varkensstal BV hebben allen een stroefheid waarvan de FSC waarde hoger is dan 0,60.

3. Stroefheid bestaande stalvloeren worden alleen bemeet bij twijfel over voldoende stroefheid.

4. Uitvoering meetrapportage

De stroefheid van betonvloeren kan op twee wijzen worden bepaald: met de Leroux-meter of de FSC2000/2011. Voor betonvloeren met profilering, zoals sleuven, honingraat of blokken is deze toelichting niet van toepassing. Deze geprofileerde vloeren behalen wel punten bij de maatregelen voor betonvloeren/-roosters.

4.1 Leroux-meter

De Pedulum-methode ofwel Leroux meter is een slingertoestel. Voor de meting wordt gebruik gemaakt van de volgende norm: NEN 2873:1982/A1:1999 nl.

4.2 Floor Slide Control 2000 (FSC2000/2011)

Bij de FSC2000/2011 wordt de stroefheid elektronisch gemeten. Voor de meting wordt gebruik gemaakt van de volgende werkwijze: NEN 7909:2022. Deze Nederlandse Technische Afspraak is een aanzet voor een volwaardige Nederlandse Norm (NEN) of Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR).

Aanvullende richtlijnen:

- de vloer wordt met een handveger of bezem gereinigd;
- voor de meting de vloer bevochtigen met water;
- de meetvoet staat bij het begin van de meting al tegen de vloer en trekt de FSC2000/2011 op tegen de wrijvingsweerstand in;
- het meetvoetje is een rubber noratestvoetje (Rubber SBR 302 Noratest, dichtheid $1,23 \pm 0,02 \text{ kg/dm}^3$, Shore-D: 49 ± 2 , volgens EN-ISO-868);
- de meetafstand per meting is 30 cm;
- een te beoordelen vloer wordt op tenminste 3 willekeurige plaatsen (3 meetseries) bemeten.
- per meetserie worden minimaal 4 meetruns uitgevoerd over hetzelfde oppervlak (meetspoor), in beide richtingen.
- de meetwaarden binnen een meetserie mogen max 0,04 verschillen. Als dit niet het geval is dienen de metingen op het meetspoor te worden voortgezet tot 4 achtereenvolgende waarden zijn bereikt die binnen de range vallen. De gemiddelde FSC-waarde van deze 4 runs geeft de FSC-waarde van het betreffende meetserie.
- De FSC-waarden van de 3 meetseries worden gemiddeld om tot een FSC-waarde voor de gehele vloer te komen. Indien de FSC-waarden van de meetseries meer dan 0,05 uiteenlopen dient het aantal meetseries te worden uitgebreid van 3 naar 5 en wordt op basis van deze 5 meetseries de FSC-waarde van de vloer bepaald.

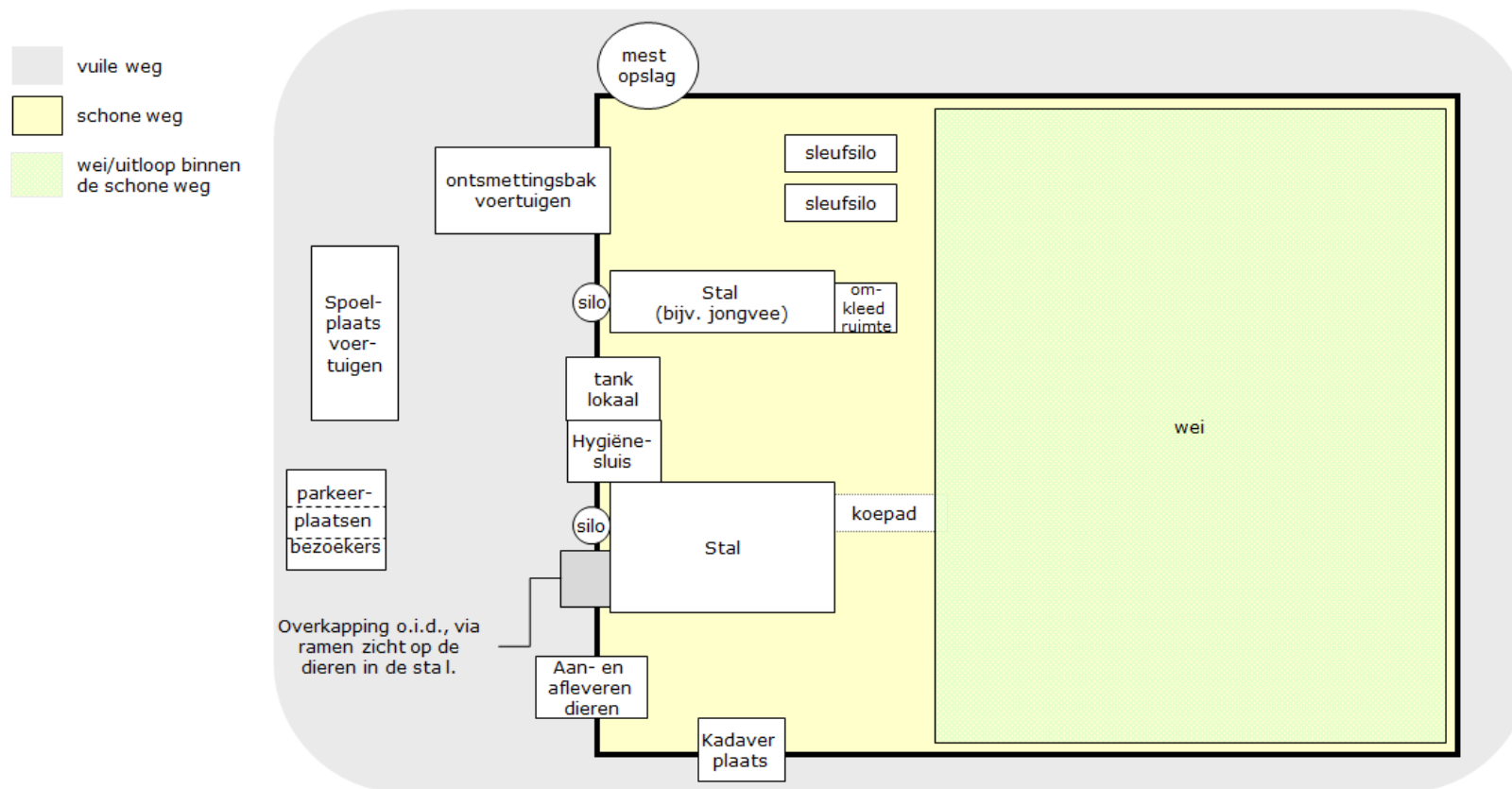
5. Normen

In de MDV gelden de volgende normen voor stalvloeren om voor punten in aanmerking te komen bij de van toepassing zijnde keuzemaatregelen.

	norm Leroux	norm FSC2000/2011 waarde
nieuwe betonvloeren in dierverblijven	≥ 63	$\geq 0,60$
hergebruikte betonvloeren in dierverblijven	≥ 45	$\geq 0,60$
vloeren waar dieren komen maar niet verblijven (bijv. gangen voor aan- en afvoer van dieren)	≥ 45	$\geq 0,45$

Bijlage 2 Voorbeeld Vuile schone weg

Voorbeeld schone en vuile weg principe melkveebedrijf

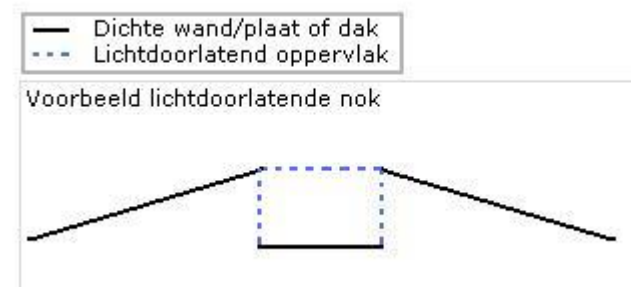

- Om het gehele schone gedeelte is een afscheiding geplaatst.
- De spoel- of spuitplaats bevindt zich op de vuile weg.
- De ontsmettingsbak, voersilo's en kadaverplaats bevinden zich op de scheiding vuile en schone weg.
- Alle dierverblijven bevinden zich op de schone weg.
- De sleufsilo's mogen zich op het schone gedeelte bevinden, wagens die deze sleufsilo's vol rijden dienen altijd door de ontsmettingsbak of over een -mat op het schone gedeelte te komen.
- Bezoekers mogen met hun auto niet op het schone gedeelte komen en dienen het schone gedeelte altijd via de hygiënesluis te betreden.
- Indien de wei geen huiskavel betreft en de dieren moeten over de vuile weg (bijvoorbeeld de openbare weg) naar de wei te gaan, moeten ze door een ontsmettingsbak o.i.d. weer op het schone gedeelte komen.

Bijlage 3 daglichttoetreding

Algemene rekenregels voor berekening percentage daglichttoetreding.

- De standaard transmissiewaarde van het lichtdoorlatende oppervlak (zoals weergegeven in onderstaand schema) wordt gehanteerd, tenzij de fabrikant een transmissiewaarde heeft vastgesteld die voldoet aan de volgende voorwaarden. De transmissiewaarde is bepaalde door een onafhankelijke organisatie en is bepaald op basis van een meting met direct (loodrecht invallend) licht.
- Iedere lichtinlaat waar daglicht permanent onbelemmerd in compartiment/afdeling kan komen telt mee, mits het licht loodrecht ten opzichte van de lichtinlaat in de stal kan schijnen. (Daglichtkokers voorzien van spiegeloptiek vallen hier ook onder.) Een uitzondering op permanente en onbelemmerde daglichttoetreding is automatisch verduisterbare daglichttoetreding bij pluimvee.
- Daglicht mag maximaal door twee barrières in de dierverblijven komen. Bijvoorbeeld door de nok via de centrale gang naar de afdeling.
- Daglicht dat niet onbelemmerd in het compartiment of afdeling kan komen, maar indirect in het dierverblijf komt, mag meegeteld worden als de berekening eerst wordt toegepast voor de directe daglichtinlaat en daarna wordt vermenigvuldigd met de berekening voor de indirecte lichtinlaat (zie rekenvoorbeeld 4). Voorbeelden van indirecte lichtinlaat: een overdekte uitloop met lichtdoorlatende wand/dak waarbij het licht ook in de stal kan komen, een verlaagde nok met dichte onderkant (zie afbeelding), of een lichtnok in de centrale gang met ramen in de op de gang aansluitende afdelingen. Voor het oppervlak van het raam is het kleinste raam bepalend, het oppervlak wordt dus gebaseerd op het binnenste óf buitenste raam. Het licht mag tussen beide lichtdoorlatende materialen niet belemmerd worden door obstakels (bijvoorbeeld wanden, ventilatiekokers of andere licht blokkerende obstakels). Bijvoorbeeld bij een lichtstraat in het dak en lichtdoorlatende plafondplaten in de afdelingen zal de kleinste oppervlakte bepalend zijn. Let op dat de lichtstraat geldt voor het totale oppervlak van alle afdelingen.
- Een lichtdoorlatend oppervlak met een helling kleiner dan 45 graden wordt als een horizontaal vlak gerekend.
- De kalibratiefactor maakt het niveau van het 'gestandaardiseerd oppervlak van daglichttoetreding' gelijk aan het voormalige lichtdoorlatend oppervlak uit een eerdere versie van de MDV, waarbij de situatie van ramen in zijgevels als uitgangspunt is genomen.
- Als de daglichtkoker aan de volgende voorwaarden voldoet, dan mag een transmissiefactor 1,6 voor het oppervlak van de dakdoorlaat worden gerekend. De daglichtkoker moet:
 1. volledig rond en zonder obstakels (zoals lamellen) in de daglichtkoker zijn uitgevoerd,
 2. over een bolle koepel boven de dakdoorvoer beschikken,
 3. de koker is voorzien van reflecterende materialen (spiegels), moet niet korter zijn dan 30 cm en niet langer zijn dan 1 meter, en
 4. beschikken over een prisma waarmee het ingevangen licht wordt verspreid in de stal.

Oppervlak van lichtinval	x	Positie licht opvangend oppervlak	x	Transmissiefactor behorende bij de aard van het oppervlak	x	Kalibratie factor	=	Gestandaardiseerd oppervlak van daglichttoetreding
... m ²		Horizontaal/dak (1) Verticaal/gevel (0,5)		Geheel open (1) Specifieke transmissiefactor materiaal (..) Perforatiegraat plaat (...) Standaard transmissiefactoren*: Helder glas (0,8) Matglas en wit glas (0,7) Helder kunststof (0,6) Troebel of wit kunststof (0,4) Grof gaas: vogel-/kippengaas (0,9) Windbreekgaas (1-(%windreductie/100)) Daglichtkoker (1,6)		2,5		... m ²
*De standaard transmissiefactoren zijn afkomstig uit metingen aan stallen door Gert Jan Swinkels, Wageningen UR								

Rekenvoorbeelden:

- 1) Een rundveestal heeft twee open zijgevels met een lengte van 60 m en een hoogte van 3 m. Het oppervlak van lichtinval bedraagt $(2 \times 60 \times 3 =) 360 \text{ m}^2$. Dit oppervlak is geheel voorzien van windbreekgaas met een windreductie van 45% met een bijbehorende transmissiefactor van $(1 - (45/100) =) 0,55$. Het oppervlak wordt vermenigvuldigd met de waarde 0,5 voor de positie van het oppervlak (verticaal), met de waarde 0,55 voor de aard van het oppervlak (windbreekgaas) en met de kalibratiefactor van 2,5. Het gestandaardiseerde oppervlak van daglichttoetreding bedraagt dan $(360 \times 0,5 \times 0,55 \times 2,5 =) 248 \text{ m}^2$.
- 2) Twee daglichtdoorlatende materialen direct naast (verticaal, factor 0,5) of direct boven (horizontaal, factor 1) elkaar gemonteerd. Bijvoorbeeld een raam met geperforeerde afdekplaat bij een pluimveestal. Een pluimveestal heeft een raam in een zijgevel van 1,25 m breed en 1,25 m hoog met daarvoor een geperforeerde plaat met een perforatiegraad van 70% (als factor: 0,7). Het oppervlak van lichtinval bedraagt $(1,25 \times 1,25 =) 1,56 \text{ m}^2$. Dit oppervlak wordt vermenigvuldigd met de waarde 0,5 voor de positie van het oppervlak, met de transmissiefactor van de plaat van 0,7, met de transmissiefactor van 0,8 voor helder glas en met de kalibratiefactor van 2,5. Het gestandaardiseerde oppervlak van daglichttoetreding van dit raam bedraagt dan $(1,56 \times 0,5 \times 0,7 \times 0,8 \times 2,5 =) 1,1 \text{ m}^2$.
- 3) Een varkensstal heeft een daglichtkoker in het dak/plafond. Volgens de specificatie van de daglichtkoker heeft deze een licht opvangend oppervlak van $0,3 \text{ m}^2$. Dit oppervlak wordt vermenigvuldigd met de waarde 1 voor de positie van het oppervlak (horizontaal), met de waarde 1,6 voor de transmissiefactor van de daglichtkoker en met de kalibratiefactor van 2,5. Het gestandaardiseerde oppervlak van daglichttoetreding van de daglichtkoker bedraagt dan $(0,3 \times 1 \times 1,6 \times 2,5 =) 1,2 \text{ m}^2$.
- 4) Een stal met indirecte daglichttoetreding via een lichtstraat in een centrale gang en ramen in de muren tussen de centrale gang en de afdelingen. De ramen hebben hierbij een andere positie (horizontaal én verticaal). Beiden ramen zijn van glas, wat neerkomt op een transmissiefactor van 0,8. Als de lichtstraat $0,8 \times 10 = 8 \text{ m}^2$ meter is en de ramen in de gang naar een afdeling $1,2 \times 5 = 6 \text{ m}^2$ meter, dan gaan we uit van het kleinste oppervlak. De berekening is als volgt: oppervlakte raam x (positie lichtstraat x transmissiefactor materiaal lichtstraat) x (positie afdelingsramen x transmissiefactor materiaal afdelingsramen) x kalibratiefactor = gestandaardiseerd oppervlak van daglichttoetreding. In dit voorbeeld dus $6 \times (1 \times 0,8) \times (0,5 \times 0,8) \times 2,5 = 4,8 \text{ m}^2$. Een ander vergelijkbare situatie zijn bijvoorbeeld een wintergarten met een lichtdoorlatend dak.
- 5) Een pluimveestal met indirecte daglichttoetreding via een overdekte buitenuitloop. Een pluimveestal heeft 50 ramen in de zijgevel van 1,25 m breed en 1,25 m hoog en de overdekte buitenuitloop heeft een volledige buitenwand van geperforeerde damwand met een perforatiegraad van 30% (als factor: 0,3). We gaan uit van het kleinste oppervlak: het oppervlak van de lichtinval door de ramen bedraagt $(50 \times 1,25 \times 1,25 =) 78 \text{ m}^2$. De berekening is dan als volgt: 78 m^2 (oppervlakte ramen tussenwand) x 0,5 (horizontaal) x 0,8 (transmissiefactor glas) x 0,5 (horizontale damwand) x 0,3 (perforatiegraad) x 2,5 = $11,7 \text{ m}^2$. Bijvoorbeeld een verlaagd plafond in een varkensstal.

Toelichting:

Als er sprake is van daglichttoetreding via een andere ruimte (zoals een overdekte uitloop) dan geeft dat beperkingen voor de daglichttoetreding in de stal. In dat geval wordt de positie twee keer meegenomen, zoals in rekenvoorbeeld 5.

De uitleg hierachter: Om te zorgen dat het daglicht over het dierverblijf wordt verspreid, spelen (in)directe daglichttoetreding, de posities van de daglichtdoorlaten ten opzichte van elkaar en de afstand tussen de lichtdoorlaten een rol. In de praktijk betekent dit dat de daglichttoetreding via een overdekte buitenuitloop beperkend is doordat:

- De wand van de overdekte uitloop meestal minder hoog is dan de positie van het raam in de tussenwand.
- Het licht dat door de buitenwand van de overdekte uitloop komt, schuin naar beneden naar binnen zal vallen.
- Het licht door de breedte van de overdekte uitloop moet, voordat het de lichtdoorlaten tussenwand bereikt (vaak meerdere meters).

Om deze beperkingen in de berekening mee te nemen, wordt er gerekend als dat het daglicht door een extra ruimte heen moet om de stal te bereiken (oftewel 2x door de positie van de 'ramen' naar binnen moet vallen).

Bijlage 4 eisen testen van energiegebruik van melkkoelmachine bij Klimaat maatregel 3 (Energiezuinige koelinstallatie, verbruik minder dan 13 kWh per 1000 liter melk)

Meetvoorwaarden melkkoelmachines

De capaciteit van de koelmachine moet de aangeboden melk binnen 2 uur na beëindiging van het melken kunnen terugkoelen naar 4°C.

- Bij het vaststellen van het stroomverbruik van de koelmachine, wordt geen rekening gehouden met voorkoeling en/of warmteterugwinning.
- Het stroomverbruik wordt uitgedrukt in kWh per 1000 kg melk.
- Voor een vergelijkende energietest zou melk door water vervangen kunnen worden.
- Het stroomverbruik van de koelmachine dient door een onafhankelijk onderzoeksinstituut te zijn getest. Bij het onderzoek hanteert men een buitentemperatuur van 10°C (gemiddelde temperatuur in Nederland).
- Hierbij wordt het koelvermogen bij de volgende situaties bepaald:
 - 1/6 deel van de inhoud (1 melkmaal) wordt van 35°C teruggekoeld tot max 4°C; het resultaat wordt uitgedrukt in kW/1000 liter melk.
 - Een volle melkkoeltank wordt van 9,1°C teruggekoeld tot max 4°C; ook dit resultaat wordt uitgedrukt in kW/1000 liter melk.
- Het eindresultaat in kW/1000 liter melk bestaat uit het gemiddelde van de resultaten uit de twee tests.
- De duur van beide tests mag per test maximaal 3 uur in beslag nemen.

Bijlage 5 meetvoorwaarden voorkoeler bij Klimaat maatregel 5 (voorkoeling melk tot maximaal 5°C boven temperatuur ingaand koelwater)

De randvoorwaarden voor de meting zijn:

- Temperatuurmeting van ingaand water en uitgaande melk.
- Meting bij maximale melkflow = maximale capaciteit van de melkpomp
- Verhouding melk : water is tenminste 1 : 1,5 (of meer)
- Eisen aan de waterleiding: er is een constante waterdruk en constante watertemperatuur (als er temperatuurverschillen optreden dan dient de meting te worden uitgevoerd bij de hoogste watertemperatuur)
- Minimaal 10 meetmomenten verdeeld over de melkbeurt (advies is meten gedurende hele melkbeurt). De melkbeurt is de periode waarin alle melkgevende dieren op het bedrijf éénmaal worden gemolken.
- Meting wordt gedaan met interne sensoren van de voorkoeler óf externe sensoren die op de leidingen worden aangebracht.

De meting kan zowel in een proefopstelling, als op locatie op een melkveebedrijf worden uitgevoerd. Op basis van de gestelde randvoorwaarden moet een leverancier een meetrapport aanleveren.

Om punten te behalen dient de temperatuur van de uitgaande melk maximaal 5°C boven de temperatuur van het ingaande water te worden teruggekoeld.

Om de capaciteit te borgen dient de voorkoeler (uit het meetrapport) aan te sluiten bij de maximale capaciteit van de melkpomp op het bedrijf waar de voorkoeler geïnstalleerd gaat worden.

Bijlage 6 meetprotocol energiezuinige AMS (criterium 4 klimaatlat MDV melkvee)

Het meetprotocol voor de energiezuinige AMS heeft de volgende randvoorwaarden:

- Minimaal een 24 uren meting.
- Per 24 urenmeting worden tenminste 3 hoofdreinigingen uitgevoerd.
- Bij elke melking worden voorbehandeling- en tussenspoelingen uitgevoerd.
- De korte reinigingen als de AMS een half uur geen melking heeft uitgevoerd worden meegenomen in de meting.
- Het reinigen van de zogenaamde tussenopslagen (melkbekers) wordt meegenomen in de meting.
- Meting op een enkel AMS / robot systeem.
- Meten van water en elektriciteitsverbruik inclusief warmwatervoorziening (elektrische boiler).
- Aanvoertemperatuur van het water naar de boiler is maximaal 15 graden. De minimale constante uitgangstemperatuur van de boiler is 90 graden.
- Het totaal van verbruik delen door het aantal uitgevoerde melkingen in de testperiode. Aantal melkingen wordt door het testbureau vastgesteld en in de rapportage opgenomen.
- Testrapportage bevat minimaal de volgende onderdelen:
 - Omschrijving van testopstelling
 - Componenten (functies) van de melkrobot die van invloed zijn op de meetresultaten
 - Duur van de test
 - Aantal melkingen
 - Continuumeting watertemperatuur (in- en uitgaand water van de boiler)
 - Totaal verbruik water en energie
 - Gemiddelde verbruik per melking